

Vabariigi Valitsuse määruse
„Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kaitse-eeskiri“ eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Looduskaitseseaduse (edaspidi ka *LKS*) § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ja kehtestada ala kaitsekord. Eelnõukohase määrusega muudetakse olemasoleva Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala (edaspidi ka *kaitseala*) kaitse-eesmärke ja kaitsekorda ning täpsustatakse kaitseala piiri.

Kaitseala asub Harju maakonnas Tallinna linnas Nõmme ja Mustamäe linnaosas.

Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala võeti kaitse alla Vabariigi Valitsuse 30. aprilli 2004. a määrusega nr 176 „Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kaitse alla võtmine ja Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kaitse-eeskiri“. Kaitsealal asuvad kaitstavad looduse üksikobjektid, Öpiringi kivid ja Glehni pargi allikad, sh Rõõmuallikas, võeti kaitse alla Tallinna Linnavalitsuse 22. mai 1992. a määrusega nr 102 „Geoloogiliste mälestiste kaitse alla võtmine“.

Vastavalt LKS § 91 lõikele 1 kehtivad enne selle seaduse jõustumist kaitse alla võetud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord seni, kuni looduskaitseseaduse alusel kehtestatakse uued kaitse-eeskirjad. Seega ei võeta määrusega kaitse alla uut ala, vaid kinnitatakse kaitse all olevale alale kehtivate õigusaktide kohane kaitsekord.

Eelnõukohase määrusega muudetakse looduskaitseseaduse § 13 lõike 1 alusel olemasoleva maastikukaitseala kaitse-eesmärke ja kaitsekorda ning täpsustatakse ala välis- ja võõndi piiri. Muudatused on vajalikud, et tagada paremini erinevate loodusväärtuste terviklik kaitse ja viia kaitsekord vastavusse kehtivate õigusaktidega. Kaitseala hõlmab Natura 2000 võrgustikku kuuluvat Rahumäe loodusala.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakonna vanemspetsialist Kristi Pai (tel 5695 8657, e-post kristi.pai@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakonna juhtivspetsialist Riina Kotter (tel 503 7128, e-post riina.kotter@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õiguseksperdiisi on teinud Keskkonnaameti õigusosakonna vanemjurist Reelika Metshein (tel 5697 7994, e-post reelika.metshein@keskkonnaamet.ee), Keskkonnaministeeriumi kontaktisik eelnõu ministeeriumitevahelisel kooskõlastamisel ja kinnitamisel on Marika Erikson, (tel 626 2880, e-post marika.erikson@envir.ee), keeleliselt on toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Kaitse-eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta ja tutvustada metsaökosüsteemi, maastikuilmet, liivikuid, elustiku mitmekesisust ja kaitsealuseid liike, Mustamäe nõlva, ning kaitstavaid looduse üksikobjekte: Glehni pargi allikaid, sealhulgas Rõõmuallikat, ja Öpiringi kive. Liikidest kaitstakse kaitsealal nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ

looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; edaspidi *loodusdirektiiv*) II lisas nimetatud nõmmnelki (*Dianthus arenarius* subsp. *arenarius*) ja tema elupaika ning kaitsealust linnuliiki kanakulli (*Accipiter gentilis*) ja tema elupaika.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 7 on kaitseala kaitse alla võtmise eeldused ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelistest lepingutest tulenev kohustus ning linnu- ja loodusdirektiivi rakendamine. Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kaitse all olemise eeldus on alale eesmärgiks seatud väärtuste ohustatus, haruldus, ajaloolis-kultuuriline ja esteetiline väärtus ning loodusdirektiivi rakendamine.

Ohustatus ja haruldus

Kaitseala kaitse-eesmärgiks seatud koosluste ja liikide peamine eeldus on ohustatus ja haruldus.

Metsad on ohustatud peamiselt metsaraie ja kuivendamise tõttu. Linnakeskkonnas on metsal oluline rekreatiivne ja elupaigaline tähtsus, mistõttu on puistu kaitseks vajalik jätta need alad majandamisest välja. Sellega kaitstakse ka elupaiku neile liikidele, kes ei suuda toime tulla majandusmetsades. Märjemate metsakoosluste hea seisundi säilimiseks ei tohi rajada maaparandussüsteeme ega muul viisil muuta senist hüdroloogilist režiimi, et piirata kuivendamise negatiivset mõju.

Mustamäe nõlva puhul on ohuteguriks selle kuju ja kõrgussuhteid muutvad tegevused (nt ehitustegevus ja kaevandamine). Mustamäe nõlva ohustavad ka liigsest tallamisest põhjustatud varingud ja erosioon. Nõlvadel, kus on suurem tallamiskoormus, leiab aset erosioon. Sportlikud tegevused (nt jooksmine, maastikuratastega sõitmine) järskul nõlvadel avaldavad negatiivset mõju taimkattele ja põhjustavad varinguid. Taimkattele avaldab negatiivset mõju ka alade kunstlumega katmine, kus lumi püsib isegi vegetatsiooniperioodi alguses. Metsaga kaetud nõlvad on tänu puujuurtele, mis mulda toestavad, mõnevõrra stabiilsemad, aga seal kahjustab liigne tallamiskoormus puude juuri.

Liivikuid ohustab metsastumine ja liigne tallamine. Loodusliku suktsessiooni käigus puistu tiheneb, valgustingimused halvenevad, sambla- ja rohurinde katvus suureneb ja lahtise liivaga ala väheneb. Seda protsessi aeglustavad mitmesugused häiringud (peamiselt tallamine). Tallamiskoormus peaks olema piisavalt suur, et hoida ära lausaline rohtumine, aga samas nii väike, et ei häviks liivikule iseloomulikud taimeliigid.

Kanakull (*Accipiter gentilis*) on väheneva arvukusega linnuliik, kes on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku järgi ohulähedane ja looduskaitseaduse alusel arvatud ohustatud liigina II kaitsekategooria liikide hulka. Kanakulli arvukus on viimasel ajal märkimisväärselt vähenenud, hinnanguliselt elab Eestis praegu 400–600¹ paari kanakulle, kuid veel 15 aastat tagasi oli arvukus kaks korda suurem. Kanakull asustab kogu oma areaali ulatuses väga erinevaid elupaiku alates suurtest metsalaamadest ja lõpetades linnadega. Eestiski on kanakull levinud nii loodusmaastikus kui ka metsatukkadega vahelduvas kultuurmaastikus. 21. sajandil on Eestis üha rohkem täheldatud kanakulli pesitsemist linna vahetus läheduses või lausa selle servaalade suuremates puistutes. Esimesena avastati kanakulli pesitsemine Tallinnas. Kuni 2010. aastani pesitsesid kanakullid Tallinna servas asuvates metsades ja käisid vaid saagijahil paneelelamute läheduses, kuid 2011. aastal asus vähemalt kaks paari pesitsema vahetult

¹ Arvukuse hinnangus on kasutatud Eesti Ornitoloogiaühingu artikli „Eesti lindude staatus, pesitsusaegne ja talvine arvukus 2013–2017” andmeid.

elamurajoonide lähedusse parkmetsa. 2020. aastal pesitses Tallinna parkmetsades ning Tallinna, Tartu, Haapsalu, Keila ja Loo asula servametsades juba 24 paari, mis moodustas Eesti kanakulliasurkonnast u 5%. Kanakulli „linnastumise” põhjuseks on eelkõige aastaringse rikkaliku toidubaasi (nt hallvares, kodutuvi) olemasolu ning madalam konkurents, mis kokkuvõttes võimaldab kõrgemat sigimisedukust. Soodustav põhjus on ka sobivate kaitsealuste vanade pesapuistute leidumine linnametsades. Kanakulli peamised ohutegurid on pesitsusaegne häirimine, pesapaikade hävimine ja toidubaasi vähenemine. Ehkki linnades pesitsevad kanakullid on võrreldes loodusmaastikes pesitsejatega rohkem häiringutega kohastunud, peetakse ka linnades pesitsemisel liigile suureks negatiivseks mõjukuks häirimist. Samas on mitmed uuringud näidanud, et linna füüsiline konditsioon on negatiivselt seotud pesa hülgamise tõenäosusega. See tähendab, et rikkaliku aastaringse toiduga linnakullid ei hülga pesa juhusliku häirimise korral nii kergekäeliselt kui kesise toidubaasiga kullid. Linnakanakullidel on suurem tõenäosus hukkuda lennates vastu ehitisi või liiklusvahendeid ning neil on suurem risk põdeda nakkushaigusi².

Nõmmnelk (*Dianthus arenarius*) on madal sinakasroheline mätsajalt kasvav õistaim nelgiliste sugukonnast. Nõmmnelk kasvab liivastel hästivalgustatud kasvukohtadel, ka lubjarikastes kasvukohtades männikutes, rannaluidetel ja liivikutes. Taim talub ja isegi vajab püsimiseks mõõdukat inimhäiringut – tallamist, mis ei lase rohu- ja samblarindel tihedaks kasvada. Suuremad leiukohad on Pakri saartel, Tallinnas, Saaremaal ja Ida-Eestis Kurtna ümbruses. Nõmmnelk on looduskaitseaduse alusel arvatud ohustatud liigina II kaitsekategooria liikide hulka, Eesti ohustatud liikide punase nimestiku järgi on taim ohualtis seisus. Eestis esineb kaks nõmmnelgi alamliiki, *Dianthus arenarius* ssp. *arenarius* ja *Dianthus arenarius* ssp. *borussicus*. Nõmmnelgi alamliik – *Dianthus arenarius* ssp. *arenarius* – on Euroopa Liidu tähtsusega Läänemere piirkonna endem, mis kuulub loodusdirektiivi II lisasse. Nõmmnelgi peamised ohutegurid on valgustingimuste halvenemine metsastumise, võsastumise ja liivikute kinnikasvamise tõttu, liigne tallamine või vähenenud häiring (sambla- ja rohuringide pealetung) ja ehitustegevus kasvualal. Nõmmnelk on tõeline häiringuliik, mis vajab oma kasvukohas püsimiseks, levimiseks ja paljunemiseks pidevaid häiringuid. Eesti nõmmnelgipopulatsioonide kaitseks üldiselt on esmatähtis tagada nende kasvualadel selliseid häiringuid, mis võimaldaksid seemnelist paljunemist ja levimist. Sama oluline on liigi kasvualadel arendustegevuse ja koosluste täiendava kultuuristamise piiramine/takistamine. Nõmme-Mustamäel on oluline ka haljastamise/korrastamise (nt liiga sagedase muruniitmise) ohjamine³.

Glehni pargi allikate vooluhulka ohustavad sügavad puurkaevud, nõlvaalused kuivenduskraavid ja teed. Allikate vesi pärineb liivaalusest kruusakihist, mis kogub vee Nõmme liiviku veesoontest. Seetõttu oleneb allikavee kvaliteet ka inimtegevusest Nõmme liivikul. Allikate lähiümbruse niiske pinnas on õrn ega talu tallamist. **Rändrahnude** peamised ohutegurid on lõhkumine, ehitusotstarbel kasutamine ja algsest asukohast eemaldamine.

Ajaloolis-kultuuriline ja esteetiline väärtus

Kaitseala vaheldusrikas maastik, vaated Mustamäe nõlvalt ja mitmekesised kooslused annavad alale suure esteetilise väärtuse. Kaitsealal asub mitu maastikku rikastavat kultuuriloolist elementi. Glehni parkmetsa territoorium on seotud Nõmme linna ajaloolise kujundaja – Jälgimäe mõisniku Nikolai von Glehni kultuuripärandiga. Tema rajas Mustamäe nõlvale

² Kanakulli (*Accipiter gentilis*) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti 02.03.2022 korraldusega nr 1-3/22/70.

³ Kalamees, R. 2018. Liigitegevuskavade rakendamine 2017 I – Nõmmnelgi alamliikide leviku täpsustamine 11-18/TA/414-5. Tartu Ülikooli ökoloogia ja maateaduste instituut, botaanika osakond.

Kõrgepea karjamõisa (Hohenhaupti), mida nüüd tuntakse Glehni lossina. Loss⁴ ja selle lähedusse rajatud palmimaja⁴ (säilinud ainult varemed), vaatetorn⁴ ning skulptuurid⁵ „Krokodill“ ja „Kalevipoeg“ on võetud muinsuskaitse alla. Kaitsealal asub kaks **kaitstavat looduse üksikobjekti**: Öpiringi kivid (KLO4000181) ja Glehni pargi allikad, sh Rõõmuallikas (KLO4000017). LKS § 4 lõike 6 kohaselt on kaitstav looduse üksikobjekt teadusliku, esteetilise või ajaloolis-kultuurilise väärtusega elus või eluta loodusobjektid, nagu puu, allikas, rändrahn, juga, karestik, pank, astring, paljand, koobas, karst või nende rühm.

Loodusdirektiivi rakendamine

Loodusdirektiivi ülesanne on kaitsta ohustatud liike ja nende elupaiku ning aidata kaasa looduse mitmekesisuse säilimisele ja taastamisele. Direktiivi artikli 6 punkti 1 kohaselt tuleb liikmesriikidel kehtestada direktiivi lisades nimetatud elupaigatüüpide ning liikide ja nende elupaikade kaitseks vajalikud kaitsemeetmed, mis vastavad nende elupaigatüüpide ja liikide ökoloogilistele nõudlustele. Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kuulub osaliselt Rahumäe loodusala (EE0010143) koosseisus üle-euroopalisse kaitsealade võrgustikku Natura 2000. Rahumäe loodusala kaitse-eesmärk on loodusdirektiivi II lisas nimetatud liigi, nõmmnelgi (*Dianthus arenarius* subsp. *arenarius*) elupaiga kaitse. Kaitse-eesmärgiks seatud liigi kaitse on ühtlasi Eesti riigi rahvusvaheline kohustus.

Lisaks eespool nimetatud loodusväärtustele on Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kaitse all hoidmine oluline teistegi haruldaste ja ohustatud liikide kaitseks. Samas pole nende liikide eraldi kaitse-eesmärgina nimetamine vajalik, kuna eesmärgiks seatavate katusliikide, nende elupaikade ja koosluste kaitseks kehtestatav kaitsekord tagab ka nende kaitse. See tähendab, et kaitsekorra väljatöötamisel on lähtutud kaitse-eesmärgina loetletud liikide ja koosluste ökoloogilistest nõudlustest. Seeläbi tagatakse kaitse kõikidele liikidele, kelle elupaigaks on kaitse-eesmärgiks olev kooslus, või ka neile liikidele, kelle elupaigaeelistused sarnanevad eesmärgina loetletud katusliikide omadega. Kaitseala kaitse-eesmärgiks on seatud need kooslused ja kaitsealused liigid, kelle kaitse jaoks on tegemist esindusliku ja soodsa seisundi säilitamiseks olulise alaga. Teisi kaitsealuseid liike ei ole kaitsekorra määramisel aluseks võetud, kuid nende puhul on arvestatud, et eesmärgiks seatavate katusliikide ja koosluste alusel kehtestatav kaitsekord tagab ka nende kaitse. Kaalutlusõiguse teostamisel saavutatakse nende liikide puhul kaitse-eesmärk (LKS § 14 lõige 2) LKS §-s 55 sätestatud isendikaitse kaudu. Teiste sõnadega tuleb nende liikide puhul kaitseala valitseja nõusolekul lubatud tegevusteks ja kaitseala valitseja nõusolekuta keelatud tegevusteks nõusolekut andes arvestada, et kavandatud tegevus ei oleks vastuolus LKS §-s 55 sätestatud isendikaitse põhimõtetega. Isendikaitse väldib konkreetsete isendite surmamist, kahjustamist ja hävitamist, kuid ei taga nende liikide elupaikade säilimist sellises mahus, et oleks tagatud nende liikide püsiv pikaajaline säilimine nende levikualal.

Teadaolevatest EELIS-es⁶ registreeritud⁷ II ja III kaitsekategooria liikidest, mida kaitseala kaitse-eesmärgiks ei seata, leidub kaitsealal hanepaju (*Salix repens*), aas-karukell (*Pulsatilla pratensis*), suur käopõll (*Listera ovata*), tumepunane neiuvaip (*Epipactis atrorubens*), pruunikas pesajuur (*Neottia nidus-avis*), harilik ungrukold (*Huperzia selago*), vööthuul-sõrmkäpp (*Dactylorhiza fuchsii*), põhja-nahkhiir (*Eptesicus nilssonii*), tõmmu- või habelendlane (*Myotis brandtii/mystacinus*), nõmmelõoke (*Lullula arborea*), lõopistrik (*Falco subbuteo*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), mustrahn (*Dryocopus martius*), raudkull

⁴ Kultuuriministri 13.05.1997 määrus nr 21 „Kultuurimälestiseks tunnistamine”.

⁵ Kulturi- ja haridusministri 19.07.1995 määrus nr 19/2 „Kultuurimälestiseks tunnistamine”.

⁶ Eesti looduse infosüsteem.

⁷ Andmed seisuga 13.09.2022.

(*Accipiter nisus*), hiireviu (*Buteo buteo*), kasetriibik (*Sicista betulina*), rabakonn (*Rana arvalis*), rohukonn (*Rana temporaria*), harilik kärnkonn (*Bufo bufo*) ja vaskuss (*Anguis fragilis*).

2.2. Kaitse alla võtmise otstarbekus

Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala on 2004. aastal kaitse alla võetud ala, millel on oluline tähtsus loodusliku mitmekesisuse säilimisel linna keskkonnas. Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala peamine väärtus on unikaalne maastik ja eriilmelised kooslused: Mustamäe nõlv, Nõmme liivikud, allikaalad ja suure puhkemajandusliku väärtusega metsad. Kaitseala pakub elupaiku mitmetele kaitsealustele liikidele, kellest on kaitse-eesmärgiks seatud kanakull ja nõmmnelk.

Kaitsealal leidub eriilmelisi **metsi**, mis erinevad nii niiskusraie- kui ka liigiliselt koosseisult. Kaitseala metsade hulka kuuluvad Sütiste mets, Rahumäe mets, Hüppetornimets, Rõõmuallika mets, Kivinuka mets, Kuusiku mets ja Glehni (park)mets (joonis 1). Kaitseala õhukese pinnakattega alasid katavad enamasti kuivad nõmme- ja palumännikud liivmuldadel. Niiskematel muldadel, peamiselt allikarikkal Mustamäe nõlval ja selle all, kasvab linnakeskkonnas vähelevinud lodumets, mille puurindesse kuuluvad sanglepp, kask, tamm, haab ning üksikud kuused ja männid. Niiskemal ja toitainerikkamal alal kaitseala lääneosas, Kuusiku metsas, kasvavad valdavalt kuusikud ja kuuse enamusega puistud. Sealne puistu on erivanuseline, kus leidub ka väga vanu puid (vanimad kuused on u 150-aastased).

Joonis 1. Kaitseala metsade paiknemine.

Kaitseala üks tähelepanuväärsem kaitseväärtus on **Mustamäe nõlv**⁸, mis tekkis mandrijää viimasel pealetungil ja tähistab toonast mandrijää serva asendit. Mustamäe nõlva kõrgus kaitseala piires on praegu 15–30 m ja selle kalle on 10–45°. Enamasti on tegu 20 m kõrguse ja 30° kaldega nõlvaga. Nõlv läbib kaitseala ida-läänesuunaliselt u 3 km ulatuses. Mustamäe nõlv koosneb liustikujõetekkelisest liivast ja kruusast, mille paksus on kohati kuni 26 m. Need setted lasuvad suhteliselt õhukesel põhimoreenil, mis katab ordoviitsiumi lubjakive.

Laialdasel liustikujõe deltaalal kujunesid **liivikud**, kui liustikult lähtunud sulaveed kandsid kaasa purdmaterjali, mille settimisel kujunes ulatuslik glatsiofluviaalne tasandik (sanduriala). Liivik asub kaitseala idaosas Mustamäe nõlva jalamil ja hõlmab u 2 ha. Pärast liustiku

⁸ Geoloogiliste objektide kirjelduses kasutatud: Kink, H. 1997. Loodusmälestised 2: Tallinn. Nõmme, Mustamäe. Teaduste Akadeemia kirjastus. Tallinn; Kiristaja, P. 2004/08. Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala. Eesti Loodus.

taandumist on Mustamäe nõlva ja Nõmme liivikute arengut mõjutanud algul Balti jääpaisjärv, hiljem Antsülusjärv (9300–7600 aastat tagasi) ja Litoriinameri (7600–4200 aastat tagasi).

EELIS-e andmetel ulatub kaitsealale kolm **kanakulli** piiritletud elupaika. 2020. aastal kinnitatud vaatlusandmete põhjal olid kõik kolm territooriumi asustatud. Viimaste kinnitatud vaatlusandmete (2021⁹) põhjal oli asustatud üks territoorium.

EELIS-e andmetel jääb Nõmme-Mustamäe maastikukaitsealale kaheksa **nõmmnelgi** piiritletud leiukohta. Suurim (3,3 ha) neist asub kaitseala idaosas ja viimaste kinnitatud vaatlusandmete põhjal (2017) loendati seal 450 nõmmnelgi isendit.

Kaitsealal asuvad **kaitstavad looduse üksikobjektid** võeti kaitse alla 1992. aastal¹⁰ ja on kantud Eesti Ürglooduse raamatusse, mis on Eesti geoloogiliste eluta loodusemälestiste andmepank. Öpiringi kivid on kaks punakasroosat viiburgiitrahnu, mis asuvad Kuusiku metsas. Suurem rahn on peaaegu vertikaalsete külgedega ja ebatasane. Selle ümbermõõt on 14,9 m ja kõrgus 3,1 m (EELIS). Teine rahn paikneb esimesest umbes 50 m ida pool, selle pind on keskmiselt murenenud, üksikute kinnislõhedega. Rahnu ümbermõõt on 9,5 m ja kõrgus 1,5 m (EELIS). Öpiringi kivid on nime saanud neid 1935. aastal uurinud ja mõõdistanud Tallinna Koolinoorsoo Loodussõprade Ühingu geograafia öpiringi järgi. Mustamäe nõlval ja selle jalamil avaneb kvaternaari veekiht langeallikatena. Suurimal, Glehni pargi allikaalal, avaneb kevadel u 1 km pikkusel alal 24 allikat, millest suvel tegutseb 10–12. Allikate vooluhulk on veerikkal ajal 1–3 l/s. Neist veerohkeimal, Rõõmuallikal, isegi 10 l/s. Rõõmuallikas asub allikavee kulutuse tulemusena liiva uhutud järsunõlvalise oru sopis Mustamäe nõlva jalamil.

Lisaks eespool toodule on Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kaitse all hoidmine põhjendatud ka asjaoluga, et tegemist on osaliselt Natura 2000 võrgustikku kuuluva alaga. Kaitsealal asub Rahumäe loodusala.

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kuna kaitseala peamine kaitse-eesmärk on kaitsta ja tutvustada piirkonna unikaalset maastikuilmet ja kooslusi, siis rakendatakse kaitstava loodusobjekti tüübina jätkuvalt maastikukaitseala. Hoiuala kaitsekord ei sobi, sest sellele ei koostata kaitse-eeskirja, mis on paljude erinevate kaitseväärtuste olemasolu korral kaitsereežiimi täpsustamiseks vajalik. Püsielupaigana kaitstakse ainult konkreetse liigi elupaika, mitte erinevate väärtustega looduskompleksi.

2.4. Kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndi piir

Kaitseala piiritlemisel on lähtutud põhimõttest, et kaitsealasse on hõlmatud kaitset vajavad looduseväärtused ning ala piirid peavad olema looduses selgelt tuvastatavad ja üheselt mõistetavad. Seetõttu on piiritlemisel kasutatud selgepiirilisi ja ajas vähe muutuvaid objekte (nt teede servad, õuema kõlvikupiirid, piirdeaiaid, veekogude kaldad, mõõdistatud maaüksused). Kaitseala piiriks olevad teed ja piirdeaiaid jäävad kaitsealast välja, veekogud jäävad kaitsealale.

⁹ Kanakulli seirearuande (Tuule, A. 2021. Riikliku keskkonnaseire eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire allprogrammi 2021. aasta seiretöö nr 24. Kanakull. Aruanne) kohaselt on üks selgitus madalale pesitsusedukusele möödunud talv, mis oli lumerohe ja külm. Rasked talvised olud mõjutavad saakloomade arvukust ja kanakullide kevadist konditsiooni. Asulates, kus ilm on pehmem, lund vähem ja saakobjekte külluses, ei tohiks pesitsusedukus ilmast palju sõltuda. Ometi oli aga just asulates tänava veelgi madalam pesitsusedukus kui loodusmaastikul.

¹⁰ Tallinna Linnavalitsuse 22.05.1992 määrus nr 102 „Geoloogiliste mälestiste kaitse alla võtmine”.

Kui piiritlemisel ei olnud võimalik kasutada eespool nimetatud objekte, kasutati mõttelist sirgjoont. Kaitseala piir on kantud kaardile, kasutades alusena Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid.

Planeeritava Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kogupindala on 199,9 ha, millest eramaa moodustab 7,1 ha, munitsipaalmaa 26,4 ha, riigimaa 165,7 ha ja avalik-õiguslik maa 0,7 ha. Kaitseala praegu kehtiv pindala on 200,9 ha, millest moodustab eramaa 7,1 ha, munitsipaalmaa 30,7 ha, riigimaa 162,3 ha ja avalik-õiguslik maa 0,8 ha. Kaitseala pindala väheneb 1 ha võrra. Kaitseala tsoneeringut ei muudeta, kogu kaitseala territoorium kuulub ka edaspidi Nõmme-Mustamäe piiranguvööndisse.

Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala välispiiris ei toimu võrreldes praegu kehtiva piiriga suuri muutusi. Üldkokkuvõttes kaitseala pindala väheneb, sest ala piir viiakse vastavusse põhikaardi ja maaüksuste piiridega, lisaks piiritletakse kaitseala servadest välja alad, kus kaitse-eesmärgiks seatavad väärtused puuduvad. Samas laieneb piir nõmmnelgi elupaiga kaitseks munitsipaalomandis olevatele maaüksustele ja metsakoosluste kaitseks riigiomandis olevale maale. Täielikult arvatakse kaitse alt välja avalik-õiguslik maaüksus Seljaku tänav (78401:101:1535), eraomanduses olevad maaüksused Piiri tn 8 (78404:401:0820) ja Seljaku tn 17a (78404:406:7360), munitsipaalomanduses olevad maaüksused Harkumetsa tee T2 (78404:406:0167), Leina tänav (78401:101:1496), Turu plats 12 (78404:401:0247) ja Suusa tänav T1 (78404:401:0248). Seljaku tänav, Leina tänav ja Harkumetsa tee T2 maaüksuste puhul on tegemist transpordimaa sihtotstarbeliste teedega. Turu plats 12 ja Suusa tänav T1 maaüksustel paiknevad parklad. Maaüksused Piiri tn 8 ja Seljaku tn 17a on hoonestatud tootmismaad. Suuremad piiri vähenemised toimuvad Künka tänav T2 (78401:101:3959) ja Külmallika tn 15 (78404:409:1890) maaüksustel, mis arvatakse osaliselt kaitsealalt välja. Künka tänav T2 puhul jäetakse kaitsealast välja Rahumäe kalmistu äärne parkla. Külmallika tn 15 maaüksusel piiritletakse kaitsealast välja Nõmme Spordikeskuse hoonestatud ala koos parkla ja basseinidega. Maaüksusel paiknevad tiigid jäävad kaitsealale. Uusi eraomanduses olevaid maaüksusi täiendavalt kaitse alla ei võeta, kuid piiri korrigeerimisel suureneb pisut kaitseala osakaal juba kaitse all oleval eramaal Männiliiva tn 6 (78405:501:0267). Maaüksusel Männiliiva tn 6 suureneb kaitseala osakaal nõmmnelgi kasvukoha kaitseks. Piir laieneb kaitseala idaosas nõmmnelgi kasvukoha kaitseks munitsipaalomandis olevatele maaüksustele Tervise tn 21a (78405:501:2520) ja Tervise tn 21b (78405:501:2530) ja lääneosas metsakoosluste kaitseks riigiomandis oleval maaüksusel Kadaka pst 159 (78404:409:0113).

Kaitseala välispiir, mis on ühtlasi ka piiranguvööndi piir, kulgeb suures osas mööda mõõdistatud maaüksuste piire. Teatud piirilõikudes on kasutatud ka põhikaardi objekte ja mõttelisi sirgjooni. Maaüksusel Männiliiva tn 6 (78405:501:0267) kulgeb mõtteline sirge katastripiiride vahel läbides punkti koordinaatidega 59,39323785 ja 24,68459421. Kadaka pst 159 katastriüksusel (78404:409:0113) kulgeb mõtteline sirge katastripiiride vahel läbides punkti koordinaatidega 59,39275109 ja 24,64133001.

2.5. Kaitsekord

2.5.1. Kaitsekorra kavandamine

Kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal asuvaid loodusväärtusi.

Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagavad kaitsealal maastiku, liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi ning oleksid proportsionaalsed

saavutatavale efektile.

Kaitseala kaitse-eeskiri seab kitsendused omandiõigusele (Eesti Vabariigi põhiseadus, edaspidi PS, § 32). Keskkonda mõjutava tegevuse õigusliku regulatsiooni aluseks on PS §-st 5 tulenev loodusvarade ja loodusressursside kui rahvusliku rikkuse säästva kasutamise põhimõte. Elu- ja looduskeskkonna säästmise ja sellele tekitatud kahju hüvitamise kohustus tuleneb PS §-st 53. Tulenevalt PS §-dest 5, 32 ja 53 ning keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja looduskaitseseaduse alusel võib omandiõigust piirata. Omandiõiguse põhiollemuse säilimiseks peavad seadusest tulenevad piirangud olema proportsionaalsed ehk piirangu eesmärgi saavutamiseks sobivad, vajalikud ja mõõdukad. Kaitse-eeskirjaga piirangute seadmise eesmärk on alal leiduvate loodusväärtuste säilimine. Ühtlasi täidetakse loodusdirektiivist riigile tulenev kohustus tagada loodusväärtuste kaitse Natura 2000 võrgustiku alal. Neid eesmärke saab lugeda õiguspäraseks, kuna abinõud, mis soodustavad eesmärgi saavutamist, on õiguslikult sobivad: kaitseala moodustamine ja loodusväärtusi kahjustavatele tegevustele piirangute seadmine aitab kaasa kaitseala eesmärkide täitmisele. Abinõu on vajalik, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama efektiivne. Kaitse-eeskirja regulatsiooni eesmärgi (loodusväärtuste säilimine) täitmiseks ei ole muid vähemalt sama efektiivseid, kuid isikuid vähem koormavaid meetmeid. Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda ühelt poolt isikutele antud õigusesse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Eesti ja Euroopa loodusväärtuste säilimine on oluline eesmärk. Alale kaitse tagamisega ja tegevustele piirangute seadmisega ala loodusväärtused säilivad, loodusväärtusi kahjustavate tegevuste elluviimisel need hävivad.

Metsandus- ja kaevandamisalase ettevõtluse korral on teada risk, et tegevust ei saa võimaldada juhul, kui see kahjustab loodust või elukeskkonda. Ettevõtlusvabadus ei anna isikule õigust eeldada, et ettevõtluse huvides on võimalik kasutada kaitset väärivaid loodusväärtusi (nt metsa). Omandiõigus ja ettevõtlusvabadus ei ole piiramatud õigused. Kaitse-eeskirjaga alale seatud eesmärk kaalub üles omandiõiguse ja ettevõtlusvabaduse riive. Järgnevates kaitsekorra peatükkides on esitatud kitsenduste kaupa põhjendused, miks need piirangud on vajalikud.

Loodusväärtused, mida Nõmme-Mustamäe maastikukaitsealal kaitstakse, on metsakooslused, maastikuilme, elustiku mitmekesisus, Mustamäe nõlv, Nõmme liivikud, kaitstavad looduse üksikobjektid ning kaitsealused liigid. Neid väärtusi on võimalik kaitsta piiranguvööndi režiimiga. Seetõttu ei ole kaitsealale moodustatud rangema režiimiga sihtkaitsevööndit, vaid kaitseala tervikuna on vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele määratud Nõmme-Mustamäe piiranguvööndisse.

Kaitseala seniste piiride muutmiseks ja kaitsekorra uuendamiseks tunnistatakse käesoleva määrusega kehtetuks Vabariigi Valitsuse 30. aprilli 2004. a määrus nr 176 „Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kaitse alla võtmine ja Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kaitse-eeskiri“.

Kaitsealal ei reguleerita jahipidamist, sest tiheasustusala ei kuulu jahiseaduse § 3 lõike 2 punkti 1 kohaselt jahimaa hulka ning § 23 lõike 3 punkti 1 alusel ei peeta tiheasustusalale tunginud uluki jälitamist, püüdmist, tabamist või surmamist jahipidamiseks. Seetõttu ei reguleerita kaitse-eeskirjaga ka jahiulukite lisasöötmist. Samuti ei reguleerita kalapüüki, sest kaitsealal puuduvad selleks sobivad veekogud. Kaitsealal ei reguleerita pilliroo ja adru varumist ning poollooduslike koosluste hooldamist, kuna kaitsealal ei leidu pilliroo ja adru varumiseks sobilikke alasid ega varusid ning puuduvad EELIS-esse kantud poollooduslikud kooslused. Lautri ja paadisilla püstitamist ja laiendamist kaitse-eeskirjaga ei reguleerita, kuivõrd kaitsealal puuduvad sellised veekogud, kuhu võiks tekkida vajadus lautri ja paadisilla rajamiseks.

2.5.2. Piiranguvööndi kaitsekord

2.5.2.1. Lubatud tegevused

Kaitsealal on lubatud majandustegevus, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisusi, mis on määratud §-des 5 ja 6.

Inimestel on lubatud viibida ning korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal. Alal pole registreeritud selliseid kaitsealuseid liike, kelle elutegevust inimese liikumine oluliselt halvendaks. LKS §-st 15 tulenevalt on kaitseala piiranguvööndis olevad teed ja rajad päikesetõusust päikeseloojanguni avalikuks kasutamiseks ning nende olemasolu korral peab kinnisasja valdaja tagama nimetatud ajal inimeste juurdepääsu kaitstavale loodusobjektile. Võõral maaüksusel viibides tuleb arvestada keskkonnaseadustiku üldosa seaduse §-s 32 sätestatud omaniku huvidega, eelkõige vältida omandi kahjustamist ja kodurahu häirimist.

Telkimine ja lõkke tegemine on lubatud õuemaal ning kohtades, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud. Lisaks lubatakse telkimist ja lõkke tegemist spordi- ja puhkeotstarbeliselt kasutataval Vana-Mustamäe tn 16 (78404:406:3610) maaüksusel väljaspool metsamaad. Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal (sh õuealal) telkimisel ja lõkke tegemisel tuleb arvestada keskkonnaseadustiku üldosa seaduse §-des 35 ja 36 sätestatud võõral maatükil telkimise ja lõkke tegemise korda. Praegu on ette valmistatud lõkkekohaks kaitseala piires Sütiste metsa lõkkekoht¹¹. Nõmme-Mustamäe maatükikaitseala kaitsekorralduskavaga¹² täiendavaid statsionaarseid lõkkekohti kaitsealale ei planeerita.

Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel, jalgratta ja kergliikuriga ka radadel. Kaitse-eeskirja lisatakse kergliikuri mõiste tulenevalt liiklusseaduse (edaspidi *LS*) muutmisest (jõustus 1.01.2021), kui kasutusele võeti uus sõidukite kategooria. Kergliikur hõlmab erinevaid ühe inimese vedamiseks ette nähtud elektri jõul liikuvaid sõidukeid, näiteks elektrilised tõukerattad, tasakaaluliikurid ja muud sellised istekohata sõidukid. Ehitusseadustiku (edaspidi *EhS*) § 92 lõike 1 kohaselt on tee inimeste, sõidukite või loomade liikumiseks või liiklemiseks ettenähtud rajatis. Olemasolevatel teedel sõidukiga ning radadel jalgratta ja kergliikuriga sõitmine ei ohusta kaitseala kaitse-eesmärke. Kuna väljaspool teid ei saa sõita, siis ei ole seal võimalik ka parkida. Muudel juhtudel on sõidukiga sõitmine lubatud ainult järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning kaitse-eeskirjaga lubatud tegevusel, sealhulgas olemasolevate ehitiste hooldustöödel ja metsamajandustöödel. Teistel tingimustel ei ole väljaspool teid ja radu sõitmine lubatud, sest see kahjustab kaitseala kooslusi, kaitsealuste taimede kasvukohti, Mustamäe nõlva ja pinnast.

Kaitseala veekogudel on lubatud ujuvvahendiga sõitmine. Kuigi kaitsealal on tegemist võrdlemisi väikeste veekogudega (tiigid ja kuivenduskraavid), kus ujuvvahendiga sõitmine ei kujune tõenäoliselt levinud tegevuseks, siis on selle lubamine vajalik näiteks juhul, kui soovitakse kaitseala piires paiknevaid tiike puhastada.

Kaitsealal on ilma nõusolekut küsimata lubatud kuni 300 osalejaga rahvaürituse, mis ei ole rattaüritus, korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata

¹¹ <https://loodusegakoos.ee/kuhuminna/puhkealad/tallinna-umbruse-puhkeala/sutiste-metsa-puhkekoht>.

¹² Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 07.03.2016 käskkirjaga nr 1-4.2/15/21.

kohas, välja arvatud rahvaürituse korraldamine Kuusiku metsas, Rahumäe metsas ja Sütiste metsa liivikul. Kuusiku metsas, Rahumäe metsas ja Sütiste metsa liivikul on lubatud kuni 100 osalejaga rahvaürituse, mis ei ole rattauüritus, korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud rohkem kui 300 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas, välja arvatud Kuusiku metsas, Rahumäe metsas ja Sütiste metsa liivikul. Kuusiku metsas, Rahumäe metsas ja Sütiste metsa liivikul on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud rohkem kui 100 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas. Rahvaüritus on kindla(te) isiku(te) poolt kindla(te)sse kohta(desse) kokku kutsutud ehk organiseeritud ja kindlal ajal toimuv ettekavatsetud sündmus, mitte spontaanne idee kaitsealaga tutvuma minna (nt talvisel nädalavahetusel Vanaka mäele kelgutama minemine ei ole rahvaüritus). Rahvaüritus on näiteks organiseeritud matk, spordiüritus või meelelahutusüritus. Rahvaüritus on ka virtuaalselt planeeritud üritus ehk üritus, mis kuulutatakse välja veebis ja kus osalejad läbivad mingi perioodi jooksul etteantud radu või distantse GPS seadmeid kasutades. Piiranguvööndis reguleeritakse rahvaürituste korraldamist vaid ettevalmistamata kohas, kaitsealale jäävad teed, parklad ja õuealad on rahvaürituse, k.a rattauürituse korraldamiseks ettevalmistatud kohad. Maastikule jäävad rajad ei ole rattauürituse korraldamiseks ettevalmistatud kohad, radade kasutust kirjeldatakse täpsemalt kaitsekorralduskavas. Kaitseala maastikku kasutavad intensiivselt piirkonna elanikud, tervisesportlased ja niisama puhkajad. Kuna sinne maastik ja looduskooslused on aktiivse inimtegevuse suhtes tundlikud (nt avaldab liigne tallamine ja erinevad sportlikud tegevused järsul Mustamäe nõlval negatiivset mõju taimkattele ja põhjustavad varinguid), siis on tarvis kehtestada rahvaüritustele konkreetsed piirarvud. Rahumäe metsas ja Sütiste metsa liivikul on piirarv võrreldes ülejäänud kaitsealaga väiksem, et tagada optimaalne külastuskoormus sealsetel tallamistundlikel kooslustel. Liivikul võib liigne tallamine hävitada kooslusele iseloomulikud taimeliigid ja ohustada nõmmnelgi kasvualasid. Kaitseala valitseja nõusolek rahvaürituse korraldamiseks on vajalik, et kaitseala valitseja saaks looduväärtuste kaitseks tingimusi seada. Väiksema piirarvu kehtestamist nendel aladel toetavad ka teemaplaneeringus „Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala puhkevõimaluste planeerimine”¹³ esitatud tingimused. Teemaplaneeringu eesmärk on kaitsta unikaalset Nõmme ja Mustamäe maastikku – Mustamäe nõlva, Nõmme liivikuid, allika-alasid ja suure rekreatiivse tähtsusega metsi, seda uurida ja tutvustada, säilitada linnametsade elurikkust ning luua maastikueeldustele vastavad puhkevõimalused.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud rattauürituse korraldamine, kusjuures rattatreeningute korraldamine on lubatud selleks ettenähtud radadel ilma kaitseala valitseja nõusolekuta. Piirang on vajalik, et leevendada rattasõidust tulenevat survet kaitseala väärtustele. Nõusolek tuleb piirarvust olenemata küsida kõikide rattauürituste puhul. Treeninguteks ette nähtud rajad ja treeningute korraldamise tingimused lepatakse kokku ala kaitsekorralduskavaga. Seega ei ole treeningute läbi viimiseks eraldi kaitseala valitseja nõusolek vajalik, kui lähtutakse kaitsekorralduskavas kirjeldatud tingimustest.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud spordi- ja puhkeotstarbeliste ehitiste püstitamine Vana-Mustamäe tn 16 (78404:406:3610) maaüksusel ning rajatiste püstitamine ülejäänud kaitsealal. EhS § 3 lõike 2 kohaselt on ehitiseks hoone või rajatis. Kaitsealal, välja arvatud Vana-Mustamäe tn 16 maaüksusel, ei ole lubatud uute hoonete püstitamine. Kaitsealal ei paikne olemasolevaid elamualasid, ala on suures osas kaetud looduslike metsa- ja liivikukooslustega ning seda läbib Mustamäe nõlv, millele avanevad allikad. Uute hoonete püstitamine tooks kaasa

¹³ Kehtestatud Tallinna Linnavolikogu 19.02.2015 otsusega nr 32.

ulatuslikke muudatusi piirkonna maastikuilmes, kooslustes, kahjustaks pinnavormi ning ohustaks sellega kaitseala seisundit ja kaitse-eesmärkide saavutamist. Vana-Mustamäe tn 16 maaüksusele on juba ajalooliselt rajatud spordi- ja puhkeotstarbelisi ehitisi, mistõttu vastava otstarbega hooned ja rajatised on maaüksusele omased ja nende püstitamine kaitseala valitseja nõusolekul ei sea ohtu kaitse-eesmärkide saavutamist. Teised lubatud rajatised kaitsealal võivad olla näiteks sissesõidutee Kadaka pst 157 (78404:409:4420) maaüksusele juurdepääsuks, kommunikatsioonivõrgud, suunaviidad, infotahvlid, kaitseala tähised jms. Püstitatavad rajatised peavad võimalusel arvestama erivajadustega inimestega. Kaitseala valitseja nõusoleku andmine on igakordne kaalutlusotsus, mistõttu iga taotluse lahendamisel tuleb lähtuda konkreetse juhtumiga seotud asjaoludest. Kaitseala valitseja nõusoleku andmisel tuleb lähtuda järgmistest põhimõtetest: metsamaad ei raadata, ehitustegevusega ei tohi kahjustada Mustamäe nõlva, selle kuju ja kõrgussuhteid, kaitsealale omaseid vaateid, metsa- ja liivikukooslusi, kaitsealuste liikide leiukohti, Glehni pargi allikate veerežiimi, puudub vajadus ulatuslikult pinnast teisaldada ja täita. EhS § 4 lõike 1 järgi on ehitamine ka pinnase või katendi ümberpaigutamine sellises ulatuses, millel on oluline püsiv mõju ümbritsevale keskkonnale ja funktsionaalne seos ehitisega. Kuna kaitseala üks tähelepanuväärsem väärtus on Mustamäe nõlv, siis ei anna kaitseala valitseja nõusolekut sellise rajatise või Vana-Mustamäe tn 16 maaüksusele spordi- ja puhkeotstarbelise ehitise püstitamiseks, mis kahjustab oluliselt pinnavormi. Samal põhjusel ei võimalda kaitsekord püstitada ka Vanaka mäele hooned ja selliseid rajatise, mis kahjustaksid pinnavormi.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud tehisveekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine. Näiteks võib tegevust vajaduse korral lubada Vana-Mustamäe tn 16 (78404:406:3610) maaüksusele talveperioodil kunstlume tootmiseks rajatud tiigi puhul. Looduslike veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ei ole lubatud.

2.5.2.2. Keelatud tegevused

Kaitsealal on keelatud uue maaparandussüsteemi rajamine, sest sellega rikutakse koosluste ja allikaalade veerežiimi ja seisundit. Maaparandussüsteem on maaparandusseaduse § 3 lõike 1 tähenduses maatulundusmaa viljelusväärtuse suurendamiseks ja keskkonnakaitseks vajalike ehitiste kogum, mis on kinnisasja oluline osa tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 54 lõike 1 tähenduses. Nõmme-Mustamäe maastikukaitsealale ei jää maaparandussüsteeme. Üksikud kraavid ei ole maaparandussüsteemid, vaid rajatised, ning vajaduse korral saab nende rajamist kaitseala valitseja nõusolekul lubada, kui need ei kahjusta kaitse-eesmärke, eelkõige niiskemaid metsakooslusi ja allikaala.

Kaitsealal on keelatud maavara kaevandamine, sest see kahjustaks maastikuilmet, pinnavormi, kooslusi ja veerežiimi. Maapõueseaduse § 95 lõike 1 järgi on maavara ning maavarana arvele võtmata kivimit, setendit, vedelikku ja gaasi füüsilisest isikust kinnisasja omanikul õigus talle kuuluva kinnisasja piires võtta kaevandamisloata isiklikus majapidamises kasutamise eesmärgil. Sellegipoolest ei toeta kaitseala valitseja suuremaid pinnasetöid, sest pinnavormi kuju muutmine võib oluliselt muuta ka maastikuilmet ja seeläbi kahjustada kaitse-eesmärke.

Kaitsealal on keelatud puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine, sest see vaesustab looduslikku mitmekesisust ja maastikuilmet.

Kaitsealal on keelatud uuendusraie. Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala üks kaitse-eesmärk on metsakoosluste kaitse. Linnakeskkonnas on metsal oluline rekreatiivne ja elupaigaline tähtsus, mistõttu on puistu kaitseks vajalik jätta need alad majandamisest välja. Nõmme

linnaosa üldplaneeringu¹⁴ kohaselt on linnaosa rohealadel põhieesmärk säilitada looduskeskkonda ja pakkuda inimestele puhke- ja virgestusvõimalusi. Metsade tulunduseesmärgil majandamine ei kuulu rohealade põhifunktsioonide hulka. Linnaruumis on oluline keskkonda ilmestavat metsa kui kooslust rohealade põhieesmärkide täitmiseks järjepidevalt säilitada. Seetõttu ei ole linnade territooriumil peetud suurepindalist lageraiet sobivaks metsade uuendamise viisiks. Uuendusraie korral ei oleks linna rohealade põhieesmärkide järjepidev täitmine tagatud, kuna selle käigus likvideeritakse suurelt alalt kõik puud (peale üksikute säilik- või seemnepuude), mistõttu jäävad suured metsaosad mitmeks aastakümneks kõrgmetsata. Selline raie mõjutab negatiivselt elustikku ja elanike puhkevõimalusi. Samuti on uuendusraie keelamine oluline kaitse-eesmärgiks oleva kanakulli elupaikade säilimise seisukohast. Pesapaigad on liigi olemasolu üks olulisemaid eeldusi ja pesapaikade hävimine üks peamisi ohutegureid. Suurim oht pesapaikadele on uuendusraie, mille käigus raiutakse sobivad pesapuistud ja tükeldatakse suuremad metsaalad. Linna metsade elustikulise ja rekreatiivse väärtuse järjepideva säilimise tagab see, kui metsade majandamisel rakendatakse valdavalt püsimeetsanduse võtteid valikraiega ja hooldusraiega, millest viimase hulka kuuluvad vastavalt metsaseadusele valgustusraie, harvendusraie ja sanitaarraie. Ka valikraiet tehakse metsa uuendamiseks samaaegse kõrgmetsa pidevuse tagamisega ning see sobib kaitsealal leiduvatesse puhke- ja parkmetsadesse.

Kaitsealal on keelatud biotsiidi, väetise ja taimekaitsevahendi kasutamine, kuna nende kasutamine mõjutab koosluste looduslikku tasakaalu ja elustiku mitmekesisust ning muudab koosluste taimkatte liigilist koosseisu. Need ühendid võivad sattuda mulla kaudu põhjavette ja veekogudesse ning neid reostada. Biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine on lubatud ainult õuemaal, sest seal ei leidu looduslikke koosluseid. Kuna kaitsealale jääb vaid 0,4 ha õuemaad, siis ei kujune nende ühendite kasutamine kaitsealal levinud tegevuseks.

Kaitsealal on keelatud maastikusõidukiga sõitmine, välja arvatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel, kaitse-eeskirjaga lubatud tegevusel, sealhulgas olemasolevate ehitiste hooldustöödel ja metsamajandustöödel ning suusatamiseks ette nähtud radade sisse sõitmiseks ja hooldamiseks. Suusatamiseks ette nähtud rajad lepatakse kokku ala kaitsekorralduskavaga. Piirang on vajalik kaitseala tallamistundlike koosluste ja pinnavormi kahjustamise vältimiseks. Maastikusõidukiga sõitmine kahjustab kaitseala kooslusi, kaitsealuste taimede kasvukohti, Mustamäe nõlva ja pinnast. Kaitsealal olevatel teedel maastikusõidukiga sõitmisele kohalduvad LS-is sätestatud nõuded ja piirangud. Sealhulgas tuleb arvestada, et maastikusõidukit tohib teel liikumiseks kasutada LS-i §-s 154 nimetatud juhul, st jõgede, teede ja muude takistuste ületamiskohtades ning lumega kaetud teel, mis ei ole mootorsõidukitele ajutiselt läbitav, ning teel, kus seda lubab sellekohane liikluskorraldusvahend, samuti politsei- ja tollitöötajad ametiülesannete täitmisel, haige toimetamisel haiglasse, päästetööde tegemisel ning muudel juhtudel, mis on seotud ametiülesannete täitmisega (nagu elektri- ja sideliinide hooldus- ja parandustööde tegemine või muud sellised tegevused).

Kaitsealal on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt, kusjuures kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab. Pinnase kahjustamine rikub ala esteetilist väärtust ja kahjustab looduslikku taimestikku.

2.5.2.3. Tegevuse kooskõlastamine kaitseala valitsejaga

¹⁴ Kehtestatud Tallinna Linnavolikogu 23.09.2021 otsusega nr 106.

Tegevused, mis on keelatud, kui selleks ei ole kaitseala valitseja nõusolekut, on määratud vastavalt looduskaitseseaduse § 14 lõikele 1. Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid, kehtestada detail- ja üldplaneeringut, lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, anda projekteerimistingimusi ja ehitusluba, rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda veeluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist.

Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamist või kaitseala seisundit. Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes.

Praktikas on tingimuste esitamine kõige enam kasutatav võtte, millega välditakse kaitsealadel majandustegevuse kahjustavat mõju. Tingimuste seadmine on võimalik, kui planeeritud tegevus ei kahjusta kaitse-eesmärke.

3. Menetluse kirjeldus

Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kaitse-eeskirja muutmise väljatöötamise kavatsusega sai tutvuda Keskkonnaameti veebilehel. Teade väljatöötamise kavatsuse kohta avaldati 08.10.2021 ajalehes Nõmme Sõnumid. Avalikustamise käigus saadeti üheksale eramaaomanikule ning Riigimetsa Majandamise Keskusele, Nõmme ja Mustamäe Linnaosa Valitsusele, Muinsuskaitseametile, SA-le Eesti Terviserajad, MTÜ-le Nõmme Tee Selts, Nõmme Spordiklubile, Eesti Jalgratturite Liidule, Nõmme Suusaklubile, Nõmme Spordikeskusele, Eesti Erametsaliidule ja MTÜ-le Eesti Metsa Abiks väljatöötamise kavatsus paberikandjal või elektrooniliselt. Parandusettepanekud ja vastuväited paluti Keskkonnaametile esitada kirjalikult hiljemalt 18.11.2021. Väljatöötamise kavatsust tutvustav koosolek toimus 04.11.2021 veebirakenduse Microsoft Teams vahendusel ja samal ajal ka Nõmme Linnaosa Valitsuse saalis.

Keskkonnaamet edastas Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kaitse-eeskirja muutmise väljatöötamise kavatsuse menetluse algatamiseks Keskkonnaministeeriumisse 02.02.2022 kirjaga nr 7-4/22/2231. Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kaitse-eeskirja muutmise menetlus algatati keskkonnaministri 15.08.2022 käskkirjaga nr 1-2/22/258.

Vahetult enne kaitse-eeskirja muutmise menetluse algatamist esitati ettepanek¹⁵ liita kaitsealaga Staadioni metsa piirkond, mis ulatub Tallinna Tehnikaülikooli omanduses olevatele maaüksustele Raja tn 4a (78405:501:0147), Ehitajate tee 5 (78405:501:0145) ja Üliõpilaste tee 2 (78405:501:0149). Staadioni metsal puuduvad LKS §-s 7 sätestatud kaitse alla võtmise eeldused, milleks on ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelistest lepingutest tulenev kohustus ning linnu- ja loodusdirektiivi rakendamine ning ala kaitse alla võtmine ei ole otstarbekas. Maastikuliselt on tegemist küll ühtse tervikliku metsaalaga, kuid samas on tegemist inimõjulise linna rohealaga, mille kaitse on tagatud Mustamäe linnaosa üldplaneeringuga¹⁶. Lisaks ei ole kogu ettepanekus

¹⁵ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 28.06.2022 nr 7-9/22/12600 all.

¹⁶ Kehtestatud Tallinna Linnavolikogu 22.06.2006 otsusega nr 230.

toodud ala kaetud metsaga. Maaüksusel Raja tn 4a (78405:501:0147) paikneb spordistaadion, mille puhul on tegemist lageda tehiskooslusega. Staadioni metsa ulatuvast kanakulli elupaigast paikneb suurem osa (36,5 ha) Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala territooriumil. Kaitseala piiride üle vaatamisel olemegi lähtunud sellest, et elupaiga tuumikosa jääks kaitseala koosseisu. Võrdlusena võib tuua, et ka enamuse Rahumäe kalmistule ulatuvast kanakulli elupaigast ei asu kaitseala territooriumil. Kanakulli kaitse ettepaneku alal on tagatud LKS-is (§ 55) sätestatud isendikaitse ja linna roheala säilitamise kaudu. Keskkonnaamet arutas ettepanekut Tallinna Tehnikaülikooli ja Tallinna linna esindajatega. Tallinna Tehnikaülikool tõi välja, et koostamisel on elurikkuse alusuuringud ja nende eesmärk on ettepanekus nimetatud metsaala säilitamine. Mustamäe linnaosa üldplaneering nimetab ühe üldeesmärgina olemasolevate terviklike rohealade säilitamise tagamise ja nende omavahelise ühendamise rohealade süsteemiks. Üldplaneeringus toodud asumite üldiste kasutus- ja ehitustingimuste kohaselt tuleb TTÜ kvartalis (Akadeemia tee, Ehitajate tee, Üliõpilaste tee ja Raja t vaheline kvartal) rohealad maksimaalselt säilitada ja omavahel siduda. Lisaks märgitakse tingimustes, et uusi elamuid ei ole sinna piirkonda otstarbekas rajada.

Lisaks esitati ettepanek¹⁷ kaitseala kaitse-eesmärkide hulka lisada nahkhiireliikide (väikelandlaste – tõmmulendlase ja habelendlase) kaitse. Nahkhiirte detektor-uuring¹⁸ Sütiste metsas tehti ühel ööl 2022. aasta juunis. Uuringu kokkuvõtte järgi oli tegemist põgusa uuringuga, mis võimaldas üles leida uurimisööl kohal olnud loomad. Uuringus on öeldud, et kogu aasta vältel selles piirkonnas elavate nahkhiireliikide teadasaamiseks on vaja teha lisauuringuid. Leitud loomad kasutasid piirkonda toitumispaigana. Nahkhiirlaste (*Vespertilionidae*) kaitse tegevuskavaga¹⁹ ei ole toitumisalade nappust nahkhiirte ohutegurina väljatoodud. Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kaitse-eesmärgiks on nimeliselt seatud need kooslused ja kaitsealused liigid, kelle kaitse jaoks on tegemist esindusliku ja soodsa seisundi säilitamiseks olulise alaga. Teisi kaitsealuseid liike ei ole kaitsekorra määramisel aluseks võetud, kuid nende puhul on arvestatud, et eesmärgiks seatavate katusliikide ja koosluste alusel kehtestatav kaitsekord tagab ka nende kaitse. Kuna kaitseala üheks kaitse-eesmärgiks on metsaökosüsteemi kaitse, siis planeeritav kaitsekord tagab ka nahkhiirte elupaiga säilimise, mistõttu nahkhiiri kaitse-eesmärkide hulka ei lisata. Otsust toetab ka asjaolu, et vastavalt LKS § 48 lõikele 2 tagatakse kõikide II kaitsekategooria liikide teadaolevatest ja Eesti looduse infosüsteemis registreeritud elupaikadest vähemalt 50 protsendi kaitse kaitsealade, hoiualade või püsielupaikade moodustamisega. Nende alade valikul lähtutakse alale jäävate vastava liigi elupaikade esinduslikkusest. Nahkhiirte puhul on LKS-is toodud 50 protsendi kriteerium täidetud.

Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu avalik väljapanek toimus ajavahemikus 17.10–06.11.2022. Menetluse materjalidega sai tutvuda Keskkonnaameti veebilehel. Teade avaliku väljapaneku kohta avaldati 17.10.2022 üleriigilise levikuga ajalehes Õhtuleht ja 14.10.2022 kohalikus ajalehes Harju Elu. Väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmus avalikustamise teade 14.10.2022. Kinnistute omanikke, kelle kiri Keskkonnaametile tagastati ja kelle kirja kättesaamise kohta puudus info, teavitati 05.12.2022 üleriigilise levikuga ajalehes Õhtuleht.

Looduskaitseseaduse §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti üheksale eramaa omanikule, viiele eraisikust menetlusosalisele, Riigimetsa Majandamise Keskusele,

¹⁷ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 29.08.2022 nr 7-4/22/16711 all.

¹⁸ Masing, M. 2022. Nahkhiirte inventuur Sütiste metsas 2022. aasta juunis (looduskaitse uurimustöö kokkuvõte). Sicista Arenduskeskus MTÜ.

¹⁹ Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 15.03.2017 käskkirjaga nr 1-1/17/150.

Nõmme ja Mustamäe Linnaosa Valitsusele, Muinsuskaitseametile, Tallinna Linnaplaneerimise Ametile, Tallinna Kultuuri- ja Spordiametile, Tallinna Sotiaal- ja Tervishoiuametile, MTÜ-le Nõmme Tee Selts, MTÜ-le Sütiste Metsa Selts, Nõmme Spordiklubile, Nõmme Suusaklubile, Nõmme Spordikeskusele, MTÜ-le Lumeakadeemia, Eesti Erametsaliidule ja MTÜ-le Eesti Metsa Abiks teade kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise, sh avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta. Kirjas paluti esitada parandusettepanekud ja vastuväited kaitse-eeskirja eelnõu kohta. Kirjad sisaldasid teadet, et kui vastuväiteid ega parandusettepanekuid kirjas nimetatud tähtjaks ei esitata, arvestatakse, et vastuväited puuduvad.

Kaitse-eeskirja eelnõud tutvustati Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala koostöökogu moodustamise arutelul 28.10.2022 Keskkonnaameti Tallinna kontoris. Kaitse-eeskirja eelnõu avalik arutelu toimus 24.11.2022 Nõmme Linnaosa Valitsuse saalis ja samal ajal veebirakenduse MS Teams vahendusel. Avalikul arutelul tutvustati avalikul väljapanekul laekunud ettepanekuid ja vastuväiteid. Info menetlusosalistelt laekunud ettepanekute ja nende arvesse võtmise või arvesse võtmata jätmise kohta on esitatud tabelis 1.

Avalikul arutelul lepidi kokku, et lisaettepanekuid kaitse-eeskirja eelnõu kohta on võimalik esitada kuni 04.12.2022. Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala koostöökogu koosolek toimus veebirakenduse MS Teams vahendusel 19.12.2022. Koosolekul tutvustati laekunud lisaettepanekuid ja anti menetlusosalistele võimalus täiendavalt kaitse-eeskirja eelnõu teemadel arutada. Info menetlusosalistelt laekunud lisaettepanekute ja nende arvesse võtmise või arvesse võtmata jätmise kohta on esitatud tabelis 2.

Tabel 1. Menetlusosalistelt laekunud ettepanekud ja menetleja otsus

Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Menetleja otsus
Nõmme Spordiklubi	Ettepanek jätta maaüksus Trummi tn 25a (78404:409:4450) kaitsealast välja, et rajada sinna sportimiseks vajalik hoone.	Ettepanekuga ei arvestatud. Maaüksusel oleva metsakoosluse puhul on tegemist ühe osaga kaitseala Rõõmuallika metsast, mis paikneb niiskematel muldadel, kus kasvab linnakeskkonnas vähelevinud lodumets, mille puurindesse kuuluvad peamiselt sanglepp, kask, tamm, haab ning üksikud kuused ja männid. Maaüksusele ulatuva puistu valdava osa moodustavad lehtpuuliigid, peapuuliikideks on arukask ja sanglepp. Kuna puistu I rinde puud on saavutanud oma küpsusvanuse, siis omab puistu suurt ökoloogilist väärtust (st pakub lindudele pesitsuspaika, alal esineb alusmetsa ja kuivanud puid, kuhu on tekkinud õõnsusi, vanadel puudel toituvad putukad on lindude toidubaasiks). Kuna puistu moodustab ühe osa kaitseala kaitse-eesmärgiks seatud metsakooslustest, siis ei ole selle kaitsealast välja arvamine põhjendatud.

Nõmme Linnaosa Valitsus	Ettepanek, et seletuskirjas mõiste „proportsionaalsus“ esmamainimisel lahti seletada, sest hetkel on seda tehtud alles järgmises lõigus.	Kaitseala kaitse-eeskirjade seletuskirjadel on väljakujunenud ühtlustatud struktuur ja sisu. See peab vastama hea õigusloome ja normitehika eeskirjas LKS-is sätestatud nõuetele ja sisule. Proportsionaalsust sõnastatakse seletuskirjas vastavalt väljakujunenud sisule ja lõikude järjekorrale. Käesoleva menetluse käigus me väljakujunenud struktuuri ja sõnastust ei muuda, sest see eeldab laiapinnalisemat arutelu ametkondade sees.
Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet	Ettepanek lisada seletuskirja, et kõik püstitatavad rajatised peavad arvestama erivajadustega inimestega.	Ettepanekuga arvestatakse. Selgitus sõnastatakse seletuskirjas nii, et püstitatavad rajatised peavad võimalusel arvestama erivajadustega inimestega. Selgitati, et kõikide objektide puhul ei pruugi see alati tehniliselt teostatav olla.
MTÜ Sütiste Metsa Selts	Ettepanekud kaitse-eeskirja eelnõu sisu ja struktuuri muutmiseks.	Selgitati, et Keskkonnaametil puudub võimalus välja pakutud muudatuste kaitse-eeskirja sisse viimiseks, sest kõikidel kaitseala kaitse-eeskirjadel on väljakujunenud ühtlustatud struktuur ja sisu. See peab vastama hea õigusloome ja normitehika eeskirjas ning LKS-is sätestatud nõuetele ja sisule. Kuna Nõmme-Mustamäe MKA on tsoneeritud piiranguvööndisse, siis lähtutakse kaitsekorra koostamisel LKS §-des 14 ja 31 sätestatud sisust ja sõnastusest. Selgitati, et avalikul väljapanekul olnud Nõmme-Mustamäe MKA kaitse-eeskirja eelnõu vastab eespool kirjeldatud struktuurile ja selle muutmine ei ole käesoleva kaitse-eeskirja muutmise menetluse teema.
	Ettepanek liita kaitsealale Tervise 21a tervikuna ja Sütiste tee 21 metsaala, mis piirneb Tervise tn 21a; Raja tn 4a ja Üliõpilaste tee 2 kinnistud.	Selgitati, et Tervise tn 21a liitmist kaitsealaga on varasemalt kaalutud ja osa maaüksusest nõmmnelgi tervikliku elupaiga ja liiviku kaitseks kaitsealaga juba liidetud. Ettepanekus toodud osa liitmine kaitsealaga ei ole põhjendatud, kuna tegemist on inimõjulise metsa- ja liivikualaga: alal on näha tugevaid tallamise ja sõidukitega sõitmise jälgi, ala on osaliselt inimese poolt ümber kujundatud, spordiklubi vastas asuvale liivikule on lükatud kive. Looduskaitseliselt väärtuslik metsa- ja liivikuala, kus koosluste looduslikkus on paremini säilinud

		<p>ja mis on vajalik nõmmnelgi populatsiooni säilimiseks, on juba kaitsealaga liidetud. Sütiste tee 21 on eraomanduses olev maa, kus samuti kasvab inimtegevusest mõjutatud mets. Raja tn 4a ja Üliõpilaste tee 2 on osa Staadioni metsast. Kaitse-eeskirja eelnõu seletuskirjas on selgitatud, et Staadioni metsal puuduvad LKS §-s 7 sätestatud kaitse alla võtmise eeldused ja ala kaitse alla võtmine ei ole otstarbekas. Maastikuliselt on tegemist ühtse tervikliku metsaalaga, kuid samas on tegemist inimõjulise linna rohealaga, mille kaitse on tagatud Mustamäe linnaosa üldplaneeringuga. Lisaks ei ole kogu ettepanekus toodud ala kaetud metsaga. Maaüksusel Raja tn 4a paikneb spordistaadion, mille puhul on tegemist lageda tehiskooslusega.</p>
	<p>Täpsustada mõistet Nõmme liivik. Sütiste metsas on veel teinegi liivik, mis on suunaga spordiklubi Nord poole.</p>	<p>Segaduse vältimiseks on muudetud kaitse-eeskirjas sõnastust ja lisatud kaitse-eesmärgiks liivikud üldiselt, ilma konkreetse asukohta väljendava liiteta.</p>
	<p>Ettepanek muuta osaliselt kaitseala staatust (sihtkaitsevööndiks). Ettepanek muuta Rahumäe metsa ehk Natura 2000 ala piiranguvööndist sihtkaitsevööndiks. Ettepanek muuta Kuusiku mets sihtkaitsevööndiks.</p>	<p>Selgitati, et Nõmme-Mustamäe MKA puhul on tegemist range kaitsekorraga piiranguvööndiga, kui võrrelda üle-eestiliselt teiste piiranguvööndisse tsoneeritud kaitsealadega. Näiteks on Nõmme-Mustamäel kaitse-eesmärkidest lähtuvalt keelatud uuendusraie ja hoonete püstitamine. Range kaitsekorraga piiranguvöönd tagab kanakulli ja nõmmnelgi elupaikade ning metsakoosluste kaitse, mistõttu ettepanekus toodud piirkondade sihtkaitsevööndisse tsoneerimine ei ole põhjendatud.</p>
	<p>Ettepanek lisada kaitseala valitsejaks kaitseala koostöökoda koos Keskkonnaametiga.</p>	<p>Esitatud ettepanekuga ei ole võimalik arvestada. Selgitati, et kaitstava loodusobjekti valitseja sätestab LKS-i § 21, mille lõike 1 kohaselt on kaitseala, hoiuala, püsielupaiga ja kaitstava looduse üksikobjekti valitseja Keskkonnaamet. Selleks, et muuta kaitstava loodusobjekti valitsejat, tuleb muuta LKS-i. See ei ole Nõmme-Mustamäe MKA kaitse-eeskirja eelnõu menetluse raames võimalik, sest LKS-i muutmine on Riigikogu pädevuses.</p>

	<p>Ettepanek rahvaüritusel osalejate piiravuks kehtestada 200.</p> <p>Ettepanek, et Sütiste metsas ja Kuusiku metsas tuleb rahvaürituste korraldamine täielikult keelata.</p>	<p>Täielik rahvaürituse korraldamise keelamine kaitsealal ei ole põhjendatud. Teatud piiravust suurema osalejate arvuga üritused ettevalmistamata kohtades toimuvad eelnõu alusel ainult kaitseala valitseja nõusolekul. Nõusoleku andmisel saab kaitseala valitseja seada üritusele tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit. Kuna rahvaürituse korraldamise regulatsiooni kohta esitati avalikul väljapanekul erinevaid ettepanekuid, siis Keskkonnaamet kaalus teemat täiendavalt ja on kaitse-eeskirja eelnõus vähendanud kogu kaitsealal rahvaüritustel osalejate piirarvu, et vähendada survet kaitseala väärtustele. Rahumäe metsas, Sütiste metsa liivikul ja Kuusiku metsas (lisandub uue piirkonnana) on uueks piiravuks 100 (kehtivas kaitse-eeskirjas 500, avalikustatud eelnõus 200) ja mujal kaitsealal 300 (varem 500) osalejat. Sütiste metsas täielikult rahvaürituste korraldamise keelamine ei ole põhjendatud, kuna sealne kooslus vajab püsimiseks mõõdukat tallamist.</p>
	<p>Ettepanek lisada eraldi paragrahvina inventeerimine: § 8. Liikide ja seisundi inventeerimine.</p>	<p>Ettepanekuga ei arvestata. Selgitati, et kaitse-eeskirjas ei käsitleta kaitseala inventuure. Kaitsekorralduslikud tegevused (mh ka inventuurid) kavandatakse ala kaitsekorralduskavaga, mitte kaitse-eeskirjaga. Kaitsekorralduskava muutmist alustame 2023. aastal.</p>
	<p>Küsimine, kuidas on reguleeritud kaitseala valitseja (Keskkonnaamet) ja kaitseala valdaja (RMK) õiguslikud suhted. Ettepanek, et kaitsealast saadava tulu jaoks asutada sihtasutus, mille nõukogus on nii koostöökoda kui Keskkonnaameti esindaja ning määrata tulu kasutamise eesmärgiks üksnes kaitseala parendamine, hooldamine jne.</p>	<p>Keskkonnaameti ja RMK ülesanded ja pädevused on sätestatud asutuste põhimäärustes. Selgitati, et esitatud ettepanek ei ole seotud käimasoleva kaitse-eeskirja muutmise menetlusega.</p>
	<p>Ettepanek, et kaitsealale paigaldatavad viidad ei tohi sisaldada reklaami.</p>	<p>Selgitati, et viitade paigaldamisega seonduv lahendatakse ala kaitsekorralduskavaga.</p>
	<p>Ettepanek lisada kaitse-eesmärkide hulka nahkhiired, vanad loodusmetsad (9010*), Rahumäe loodusala, täiendada</p>	<p>Selgitati, et nahkhiirte detektor-uuring Sütiste metsas tehti ühel ööl 2022. aasta juunis. Uuringu kokkuvõtte järgi oli tegemist</p>

	<p>üksikobjektide loetelu Sütiste metsa märgala ja Kuusiku metsa tammedega.</p>	<p>põgusa uuringuga, mis võimaldas üles leida uurimisööl kohal olnud loomad. Leitud loomad kasutasid piirkonda toitumispäigana.</p> <p>Nahkhiirlaste kaitse</p> <p>tegevuskavaga ei ole toitumisalade nappust nahkhiirte ohutegurina välja toodud. Selgitati, et Nõmme-Mustamäe MKA kaitse-eesmärgiks on nimeliselt seatud need kooslused ja kaitsealused liigid, kelle kaitse jaoks on tegemist esindusliku ja soodsa seisundi säilitamiseks olulise alaga. Teisi kaitsealuseid liike ei ole kaitsekorra määramisel aluseks võetud, kuid nende puhul on arvestatud, et eesmärgiks seatavate katusliikide ja koosluste alusel kehtestatav kaitsekord tagab ka nende kaitse. Kuna kaitseala üheks kaitse-eesmärgiks on metsakoosluste kaitse, siis planeeritav kaitsekord tagab ka nahkhiirte elupaiga säilimise, mistõttu nahkhiiri kaitse-eesmärkide hulka ei lisata. Selgitati, et kooslus märgitakse kaitseala kaitse-eesmärgiks loodusdirektiivi I lisa elupaigatüübina koos vastava koodiga ainult siis, kui see asub Natura 2000 võrgustikku kuuluval looduslal ja on Vabariigi Valitsuse korraldusega nimetatud selle ala kaitse-eesmärgiks. Kuusiku mets ei ole Natura ala ja nimetatud ala ei ole kavas ka Natura 2000 võrgustikuga liita. Metsakoosluste siseriikliku kaitse-eesmärgina nimetamine tagab Kuusiku metsa kaitse. Nõmme-Mustamäe MKA hõlmab Natura 2000 võrgustikku kuuluvat Rahumäe loodusala, mille kaitse-eesmärgiks on loodusdirektiivi II lisas nimetatud liigi, nõmmnelgi elupaiga kaitse. Selgitati, et kaitse-eesmärkide hulka lisatakse konkreetsel alal asuva loodusala kaitse-eesmärkideks olevad väärtused, mitte loodusala ise. Kaitstavatest looduse üksikobjektidest on kaitseala kaitse-eesmärgiks seatud ainult need objektid, mis on riikliku kaitse all. Sütiste metsa märgala ja Kuusiku metsa tammed ei ole üksikobjektidena riikliku kaitse</p>
--	---	--

		alla võetud, mistõttu neid kaitse-eesmärkide hulka ei lisata.
	Ettepanek rahvaürituste korraldamist piiranguvõõndis reguleerida selleks ettevalmistatud ja kaitseala valitseja poolt tähistatud kohas.	Selgitati, et LKS §-st 31 tulenevalt saab kaitseala piiranguvõõndis rahvaürituse korraldamist kaitse-eeskirjaga reguleerida üksnes ette valmistamata ja tähistamata kohas.
	Ettepanek, et piiranguvõõndis oleks jalgratta ja kergliikuriga sõitmine lubatud kaitseala valitseja poolt tähistatud radadel. Samas tehakse ettepanek, et rajatiste püstitamine peaks olema keelatud.	Selgitati, et kui rajatiste püstitamine oleks keelatud, ei saaks kaitsealal radasid tähistada. Kaitseala kaitsekorraga luuakse võimaluse radade tähistamiseks. Selgitati, et radade tähistamisega seonduvat käsitletakse ala kaitsekorralduskavas.
	Ettepanek, et ehitamine kaitsealaga piirnevatel kaitseala mõjualas olevatel kinnistutel tuleb kooskõlastada kaitseala valitsejaga.	Selgitati, et kaitse-eeskirjaga määratakse konkreetse kaitseala piirides kehtiv kaitsekord. Kaitse-eeskirjaga ei reguleerita tegevusi, mis leiavad aset väljaspool kaitseala piiri.
	Ettepanek, et kaitsealal on maastikuilme ning koosluse loodusliku tasakaalu, liikide ja vanuse mitmekesisuse säilitamiseks keelatud raadamine.	Selgitati, et metsaseaduse kohaselt on raadamine raie, mida tehakse, et võimaldada maa kasutamist muul otstarbel kui metsa majandamiseks. Selgitati, et kuna raadamine toob kaasa kõlviku piiri ja sihtotstarbe muutuse, siis see tegevus on juba praeguses kaitse-eeskirja eelnõus ilma kaitseala valitseja nõusolekuta keelatud.
Nõmme Spordikeskus	Ettepanek arvata kaitsealast välja Külmallika 15 kogu aiaga piiratud hooviala.	Ettepanekuga ei arvestatud. Nõmme-Mustamäe MKA kaitse-eeskirja muutmise menetluse käigus on maaüksusel Külmallika tn 15 kaitseala piiri juba tunduvalt vähendatud ja jäetud kaitsealast välja hoonestatud ala koos parkla ja basseinidega. Kaitseala koosseisu on jäetud tiikide ja puudegruppidega piirkond, sest tiigid on seotud Mustmäe nõlva aluste allikate veerežiimiga. Piirkond moodustab piirdeaiale vaatamata kaitsealaga ühtse terviku. Ettepanekus toodud ala väljapiiritlemine jätkaks kaitseala piirile ebaloogilise kitsa siulu, mis lõhub kaitseala terviklikkust. Tiikide kaitsealast välja jätmisel võib juhtuda, et tulevikus kavandatakse alal tegevusi, mis seavad ohtu kaitseala kaitse-eesmärgiks oleva allika-ala veerežiimi.

	Ettepanek lubada Nõmme Spordikeskuse hallataval 5 km-sel liikumisrajal teha hooldustöid, kraavide ja truupide puhastust, sildade, tunneli ja kalda kindlustuste renoveerimist ja hooldustöid, raja ääres võsaraie.	Selgitati, et kaitse-eeskirjaga ei reguleerita kaitseala piiranguvõõndis ehitiste hooldustöid ja hooldusraiet. Hooldusraie tegemine on lubatud metsaseaduses toodud tingimustel. Tegevused, mis vajavad ehitusluba või ehitusteatist, kooskõlastab kaitseala valitsejaga kohalik omavalitsus.
Maaomanikud	Ettepanek jätta välja telkimine ja lõkke tegemine kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud kohtades.	Selgitati, et kaitse-eeskirjas on lubatud telkimist ja lõkke tegemist ettevalmistatud kohtades, kuna kaitsealal on ettevalmistatud kohad olemas (nt Sütiste metsa lõkkekoht). Täpsemalt arutatakse telkimise ja lõkkekohtadega seonduvat Nõmme-Mustamäe MKA kaitsekorralduskava muutmise käigus.
	Ettepanek mitte lubada kaitsealal massiüritusi, pidades silmas liivikuid ja õrna taimestikuga alasid ning metsloomi, linde. Mitte lubada erandeid valdaja loal.	Selgitati, et Keskkonnaamet kaalus teemat täiendavalt ja on kaitse-eeskirja eelnõus vähendanud kogu kaitsealal rahvaüritustel osalejate piirarvu, et vähendada survet kaitseala väärtustele. Rahumäe metsas, Sütiste metsa liivikul ja Kuusiku metsas (lisandub uue piirkonnana) on uueks piirarvuks 100 (kehtivas kaitse-eeskirjas 500, avalikustatud eelnõus 200) ja mujal kaitsealal 300 (varem 500) osalejat. Teatud piirarvust suurema osalejate arvuga üritused ettevalmistamata kohtades toimuvad eelnõu alusel ainult kaitseala valitseja nõusolekul. Nõusoleku andmisel saab kaitseala valitseja seada üritusele tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.
Eraisik; Erakond Eestimaa Rohelised	Põhjendused Staadioni metsa riikliku kaitse alla mittevõtmise osas ei ole piisavad.	Kaitse-eeskirja eelnõu seletuskirjas on selgitatud, et Staadioni metsal puuduvad LKS §-s 7 sätestatud kaitse alla võtmise eeldused ja ala kaitse alla võtmine ei ole otstarbekas. Maastikuliselt on tegemist ühtse tervikliku metsoalaga, kuid samas on tegemist inimõjulise linna rohealaga, mille kaitse on tagatud Mustamäe linnaosa üldplaneeringuga. Lisaks ei ole kogu ettepanekus toodud ala kaetud metsaga. Maaüksusel Raja tn 4a paikneb spordistaadion, mille puhul on tegemist lageda tehiskooslusega. Selgitati, et

		<p>nahkhiirte puhul on LKS §-s 48 toodud 50 protsendi kriteerium täidetud. Nahkhiirte kaitse ettepaneku alal on tagatud LKS-is (§ 55) sätestatud isendikaitse ja linna roheala säilitamise kaudu.</p>
	<p>Ettepanek loobuda § 5 lg 1 punktist 1, mis lubab majandustegevust; punktist 3, mis lubab telkimist ja lõkke tegemist; punktis 6, mis lubab sõidukiga teedel sõitmist; punktist 7, mis lubab kergliikuriga sõitmist.</p>	<p>Selgitati, et majandustegevuse regulatsioon tuleneb LKS-ist. LKS § 31 lõige 1 sätestab, et piiranguvöönd on kaitseala maa- või veeala, kus majandustegevus on lubatud, arvestades LKS-iga sätestatud kitsendusi. Nõmme-Mustamäe MKA kaitse-eeskirja eelnõus on kasutatud LKS-i regulatsiooni, kus majandustegevus on kaitsealal lubatud tegevus, kuid tuleb arvestada kaitse-eeskirjaga sätestatud erisusi, mis on määratud kaitse-eeskirja §-des 5 ja 6. Kaitse-eesmärkidest lähtuvalt ei ole põhjendatud keelata telkimist ja lõkke tegemist ettevalmistatud kohtades. Olemasolevatel teedel sõidukiga ning radadel kergliikuriga sõitmine ei ohusta kaitseala kaitse-eesmärke ja tegevuste lubamisest kaitse-eeskirjaga ei ole põhjust loobuda. Radade kasutust arutatakse täiendavalt kaitsekorralduskava koostamisel. Selgitati, et kui keelata sõidukiga sõitmine teedel, tähendaks see näiteks seda, et enam pole võimalik autoga sõita kaitseala läbival Ehitajate tee osal, piirkonna elanikel puuduks võimalus sõita oma kodudesse.</p>
	<p>Ettepanek, et rahvaüritusi saaks korraldada üksnes kuni 200 osalejaga ja eeldades valitseja nõusolekut. Rahvaürituste korraldamist Rahumäe metsas ja Sütiste metsa liivikul mitte lubada.</p>	<p>Selgitati, et Rahumäe metsas, Sütiste metsa liivikul ja Kuusiku metsas (lisandub uue piirkonnana) on uueks piirarvuks 100 (kehtivas kaitse-eeskirjas 500, avalikustatud eelnõus 200) ja mujal kaitsealal 300 (varem 500) osalejat. Sütiste metsa liivikul täielikult rahvaürituste korraldamise keelamine ei ole põhjendatud, kuna sealne kooslus vajab püsimiseks mõõdukat tallamist.</p>
	<p>Ettepanek loobuda täis mahu § 5 lg 2 sätestatust ning viia selles lõigu punktis 4 sätestatud tegevus üle eelnõu § 6 lg 2.</p>	<p>Selgitati, et Nõmme-Mustamäe MKA kaitse-eeskirja eelnõu § 5 lõige 2 sätestab tegevused, mis on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Kaitseala valitseja nõusoleku andmine on igakordne kaalutusotsus. Selgitati, et avalikustamise tulemusena on rattaürituse korraldamise punkti</p>

		<p>täpsustatud ja lisatud täiendus, et rattatreeningute korraldamine on lubatud selleks ettenähtud radadel. Treeninguteks ette nähtud rajad lepitakse kokku Nõmme-Mustamäe MKA kaitsekorralduskava muutmise käigus 2023. aastal. Kaitseala väärtustest lähtuvalt ei ole põhjust täielikult keelata rajatiste ning spordi- ja puhkeotstarbeliste ehitiste püstitamist Vana-Mustamäe tn 16 (78404:406:3610) maaüksusel, sest tegevus on võimalik ainult kaitseala valitseja nõusolekul. Lisaks selgitati, et kui kaitsealal keelatakse rajatiste püstitamine, siis tähendab see praktikas seda, et kaitsealale ei ole võimalik paigaldada kaitseala tähiseid, viitasid ja infotahvleid ehk taristut, mida avalikkus kaitseala väärtuste paremaks tutvustamiseks kaitsealal näha soovib. Tehisveekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine on kaitsealal lubatud üksnes valitseja nõusolekul. Selgitati, et tegemist ei ole kaitsealal levinud tegevusega ja võib kõne alla tulla Vana-Mustamäe tn 16 maaüksusele talveperioodil kunstlume tootmiseks rajatud tiigi puhul.</p>
	Ettepanek säilitada lisaks uutele keelatud tegevustele kõik kehtivas kaitse-eeskirjas sisalduvad keelatud tegevused. Ettepanek keelatud tegevuste nimekirja tagasi tuua 2004. a vastuvõetud määruse versioonis sisaldunud keeld uute teede ja maa-aluste liinirajatiste rajamiseks.	Selgitati, et alale kinnitatakse kehtiva õigusakti kohane kaitsekord, kuna praegune kaitse-eeskiri on koostatud enne LKS-i jõustumist. LKS-iga vastavusse viidavas kaitse-eeskirjas ei ole võimalik kasutada kehtetus õigusaktis sätestatud kaitsekorda.
	Ettepanek tegevuse kooskõlastamise osas (§7 ja § 6 lg 2) lisada Keskkonnaameti kohustus avalikkuse õigeaegseks informeerimiseks ning kohaseks kaasamiseks.	Selgitati, et ettepanekuga ei ole võimalik arvestada, sest kaitse-eeskirja § 6 lõike 2 ja § 7 sisu tuleneb otseselt LKS-i § 14 sätestatust. Avalikkuse kaasamine toimub vastavalt LKS §-le 9.
MTÜ Roheline Pärnumaa	Kaitsealast alade väljaarvamine ei ole põhjendatud.	Selgitati, et menetluse käigus viiakse piir vastavusse kaasaegse põhikaardi ja maaüksuste piiridega. Kaitseala servadest piiritletakse välja alad, kus kaitse-eesmärgiks seatavad väärtused puuduvad (sellisteks aladeks on näiteks transpordimaa sihtotstarbelised teed või parklad), kuid sellised piiri korrigeerimised, võrreldes kehtiva piiriga, ei mõjuta

		kaitse-eesmärke ega vähenda ala kaitstust.
	Külmaallika tn 15 väljaarvamine ei ole põhjendatud. Kaitse alt välja arvamine annab Nõmme Spordikeskusele võimaluse kontrollimatuks ehitamiseks.	Selgitati, et Külmaallika tn 15 maaüksusel on eelnõu järgi kaitsealast välja piiritletud Nõmme Spordikeskuse hoonestatud ala koos parkla ja basseinidega. Tegemist on tehisliku alaga, kus ei paikne kaitse-eesmärgiks seatud väärtusi. Ala ei piiritleta tagasi kaitsealasse.
	Kitsarööpa tee T7 ja Piiri tn 2 väljaarvamine ei ole põhjendatud. Piiri tn 2 spordiplats ei saa olla põhjenduseks ala kaitse alt väljaarvamisele. Kaitseala tuleks laiendada kogu Piiri tn 2 maaüksusele.	Ettepanekuga on arvestatud ja maaüksused Kitsarööpa tee T7 ja Piiri tn 2 on piiritletud tagasi kaitseala koosseisu. Kuna maaüksustel Kitsarööpa tee T7 ja Piiri tn 2 paikneb lisaks metsaga ühendatud puudegrupp, jäetakse see kaitsealasse. Selguse huvides on kaitseala välispiir seotud Piiri tn 2 idaosas maaüksuse piiriga.
	Männiliiva tn 6 väidetav kaitseala suurenemine ei ole selge.	Selgitati, et kaitseala piir Männiliiva tn 6 maaüksusel ei vähene, vaid suureneb u 0,2 ha võrra.
	Kaitse-eesmärkide sõnastus on kaitse-eesmärke ähmastav. Kaitse-eesmärk on pikemaks kirjutatud ja sellest võib jääda mulje, et kaitset on lisatud. Tegelikult on vastupidi.	Selgitati, et kaitse-eesmärkide sõnastus on kaitse-eeskirja muutmise protsessis hoolikalt ja loodusväärtustest lähtuvalt läbi kaalutud. Kehtiva kaitse-eeskirjaga võrreldes on kaitse-eesmärkide sõnastust täpsustatud (nt mitte enam umbmäärane allika-ala, vaid Glehni pargi allikad, sealhulgas Rõõmuallikas) ning lisatud uusi kaitse-eesmärke (kanakull, nõmmnelk, Öpiringi kivid).
	Küsitakse, millist majandustegevust silmas peetakse.	Selgitati, et majandustegevuse regulatsioon tuleneb LKS-ist. LKS § 31 lõige 1 sätestab, et piiranguvöönd on kaitseala maa- või veela, kus majandustegevus on lubatud, arvestades LKS-iga sätestatud kitsendusi. Nõmme-Mustamäe MKA kaitse-eeskirja eelnõus on kasutatud LKS-i regulatsiooni, kus majandustegevus on kaitsealal lubatud tegevus, kuid tuleb arvestada kaitse-eeskirjaga sätestatud erisusi, mis on määratud §-des 5 ja 6.
	Rahvaürituste lubamine on ebaselgelt sõnastatud.	Selgitati, et rahvaürituse regulatsioon on kaitse-eeskirja eelnõus üksikasjalik, kuna Nõmme-Mustamäe MKA puhul ei ole seda võimalik lihtsamalt kirja panna, sest alal toimub erinevaid

		<p>üritusi ja kaitseala piirkonnad on erineva koormustaluvusega.</p>
	<p>Eelnõusse on ümber kirjutatud suurel hulgal LKS sätteid, mis niikuinii kehtivad.</p>	<p>Selgitati, et kõikidel kaitseala kaitse-eeskirjadel on väljakujunenud ühtlustatud struktuur ja sisu. See peab vastama hea õigusloome ja normitehika eeskirjas ja LKS-is sätestatud nõuetele ja sisule. Kuna Nõmme-Mustamäe MKA on tsoneeritud piiranguvööndisse, siis lähtutakse kaitsekorra koostamisel LKS §-des 14 ja 31 sätestatud sisust ja sõnastusest.</p>
	<p>Vana-Mustamäe tn 16 ehitamise regulatsiooni nõrgendamine ei ole põhjendatud.</p>	<p>Selgitati, et kaitse-eeskirja eelnõu § 5 lõike 2 punkti 4 kohaselt on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud spordi- ja puhkeotstarbeliste ehitiste püstitamine Vana-Mustamäe tn 16 (78404:406:3610) maaüksusel. Seega on kaitse-eeskirjas selgelt sätestatud, et ehitamine on seal võimalik ainult kaitseala valitseja nõusolekul ehk valitseja igakordse kaalutlusotsuse alusel. Ka praegu kehtivas kaitse-eeskirjas on sõnastatud, et kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud spordiotstarbeliste ehitiste rajamine Nõmme Suusaklubi maaüksusel 78404:406:3610.</p>
Eraisik	<p>Ettepanek, et lõkkekohad olgu kaardil täistatud ja sätestatud määrukses. Ettepanekud radade tähistamiseks.</p>	<p>Selgitati, et täpsemalt arutatakse radade kasutust ja tähistamist ning lõkkekohtadega seonduvat Nõmme-Mustamäe MKA kaitsekorralduskava muutmise protsessi raames 2023. aastal. Selgitati, et kaitse-eeskirjaga reguleeritakse lõkketegemist kui tegevust, mitte lõkkekohtade paiknemist kaitsealal. Määruse juures olevale kaardile kantakse üksnes kaitseala välis- ja vööndi piir. Lõkkekohtade kaart koostatakse ala kaitsekorralduskava juurde.</p>
	<p>Ettepanek, et 500 osalejat üritusel on liiga palju, üritusi ei tohiks lubada toimuda rohkem kui nt üks kord kuus, virtuaalseteks orienteerumisteks peab samuti luba taotlema, valjuhääldite kasutamine neil üritustel peab olema keelatud.</p>	<p>Selgitati, et kaitse-eeskirja eelnõus vähendati kogu kaitsealal rahvaüritustel osalejate piirarvu. Rahumäe metsas, Sütiste metsa liivikul ja Kuusiku metsas (lisandub uue piirkonnana) on uueks piirarvuks 100 (kehtivas kaitse-eeskirjas 500, avalikustatud eelnõus 200) ja mujal kaitsealal 300 (varem 500) osalejat. Samuti on kaitse-eeskirja eelnõu rahvaüritusi reguleerivaid sätteid täpsustatud sellega, et valitseja</p>

		nõusolekul toimuvate rahvaürituste puhul tuleb nõusolekut küsida ka virtuaalürituste korraldamiseks. Valjuhääldite kasutamist kaitse-eeskirjaga ei reguleerita, sest kaitsekorra koostamisel lähtutakse LKS §-des 14 ja 31 sätestatud sisust ja sõnastusest.
	Ettepanek, et kergliikuritega sõitmine peaks olema lubatud vaid praegustel kruusaga pinnatud radadel, mitte metsas radadel.	Selgitati, et kaitse-eeskirjaga reguleeritakse radadel sõitmist üldiselt, täpsustustesse laskumata. Kaitsekorralduskavaga kirjeldatakse rajad ja nende kasutusotstarve.
	Ettepanek täpsustada, et tehisveekogude pindala muutmine ei ole lubatud.	Selgitati, et kaitse-eeskirjas olev regulatsioon tuleneb LKS §-st 31 ja seda ei saa kaitse-eeskirjas teisiti kajastada. Tingimusi saab kaitseala valitseja seada nõusoleku andmisel.
	Ettepanek puidu kokku- ja väljaveo kohta. Tuleks sätestada, et võimalusel töölisel parkigu oma auto 2–4 m laiustele ametlikele radadele ja vedagu puud autoni käsitsi.	Selgitati, et kaitse-eeskirjaga saab keelata puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab. Tingimusi saab seada valitseja nõusoleku andmisel.
	Määruse eelnõus ei ole käsitletud parkimist.	Selgitati, et LKS § 31 tulenevalt saab piiranguvööndis reguleerida sõidukiga sõitmist. Kaitse-eeskirja eelnõuga on kaitsealal lubatud sõidukiga sõitmine teedel, jalgratta ja kergliikuriga ka radadel. Kuna väljaspool teid ei ole peale erandjuhtude, mis on kaitse-eeskirjas sätestatud, võimalik sõita, siis ei ole seal võimalik ka parkida.
MTÜ Nõmme Tee Selts	Ettepanek lisada kaitse-eesmärkide hulka nahkhiired.	Selgitati, et Nõmme-Mustamäe MKA kaitse-eesmärgiks on nimeliselt seatud need kooslused ja kaitsealused liigid, kelle kaitse jaoks on tegemist esindusliku ja soodsa seisundi säilitamiseks olulise alaga. Teisi kaitsealuseid liike ei ole kaitsekorra määramisel aluseks võetud, kuid nende puhul on arvestatud, et eesmärgiks seatavate katusliikide ja koosluste alusel kehtestatav kaitsekord tagab ka nende kaitse. Kuna kaitseala üheks kaitse-eesmärgiks on metsakoosluste kaitse, siis planeeritav kaitsekord tagab ka nahkhiirte elupaikade säilimise. Selgitati, et nahkhiirte puhul on LKS § 48 toodud 50 protsendi kriteerium täidetud.

	Ettepanek, et telkimine ja lõkke tegemine väljaspool õueala peab olema keelatud.	Selgitati, et kaitse-eeskirjas on lubatud telkimist ja lõkke tegemist ettevalmistatud kohtades, kuna kaitsealal on ettevalmistatud kohad olemas (nt Sütiste metsa lõkkekoht).
	Ettepanek, et rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades oleks keelatud. Kaitseala valitsejale mitte anda õigust rahvaüritusi lubada. Rahvaürituste korraldamine on lubatud ainult kinnistul Vana-Mustamäe 16 ja Nõmme spordikeskuse piires. Kaitseala valitsejale mitte anda õigust lubada suurte rahvaürituste korraldamist mujal kui eelpool nimetatud kohtades.	Selgitati, et täielikku rahvaürituse korraldamise keelamist kaitsealal põhjendatuks ei peeta. Teatud piirarvust suurema osalejate arvuga üritused ettevalmistamata kohtades toimuvad eelnõu alusel ainult kaitseala valitseja nõusolekul. Rahumäe metsas, Sütiste metsa liivikul ja Kuusiku metsas (lisandub uue piirkonnana) on uueks piirarvaks 100 (kehtivas kaitse-eeskirjas 500, avalikustatud eelnõus 200) ja mujal kaitsealal 300 (varem 500) osalejat. Sütiste metsas täielikult rahvaürituste korraldamise keelamine ei ole põhjendatud, kuna sealne kooslus vajab püsimiseks mõõdukat tallamist.
	Ettepanek täpsustada kaitse-eeskirja § 5 lg 1 punkti 7, et sõitmine on lubatud laiematel, ajalooliselt väljakujunenud radadel ja teedel.	Selgitati, et kaitse-eeskirjaga reguleeritakse teel sõitmist ehitusseadustikus toodud tee definitsiooni tähenduses. Selgitati, et täpsemalt arutatakse teede ja radade kasutust Nõmme-Mustamäe MKA kaitsekorralduskava muutmise protsessi raames.
	Ettepanek rattaürituste juures, et kaitseala valitsejale ei tohi anda õigust lubada suuri rahvaüritusi.	Selgitati, et kaitseala valitseja nõusolek tuleb piirarvust olenemata küsida kõikide rattaürituste puhul. Seega on tegemist valitseja kaalutusotsusega, millega saab valitseja seada rattaüritustele tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.
Eraisik	Ettepanek kaitse-eeskirjas välja tuua, et liiklusseaduse järgi käib parkimine ja peatumine liiklemise alla.	Selgitati, et LKS §-st 31 tulenevalt saab piiranguvööndis reguleerida sõidukiga sõitmist. Kaitse-eeskirja eelnõuga on kaitsealal lubatud sõidukiga sõitmine teedel, jalgratta ja kergliikuriga ka radadel. Kuna väljaspool teid ei ole peale erandjuhtude, mis on kaitse-eeskirjas sätestatud, võimalik sõita, siis ei ole seal võimalik ka parkida. Eelmainitud parkimist puudutava selgitusega täiendati kaitse-eeskirja seletuskirja.
	Tänase liikluskorralduse ja tähistusega on kaitse-eeskirjas	Selgitati, et piirarve on vähendatud. Rahumäe metsas,

	<p>toodud piirarvudega (500 ja 200) lubatud tegevused mõeldamatud.</p>	<p>Sütiste metsa liivikul ja Kuusiku metsas (lisandub uue piirkonnana) on uueks piirarvuks 100 (kehtivas kaitse-eeskirjas 500, avalikustatud eelnõus 200) ja mujal kaitsealal 300 (varem 500) osalejat.</p>
	<p>Ettepanek, et piiri kirjeldavate objektide loetellu tuleks lisada ka viidad, infotahvlid ja parkimist reguleerivad juhised.</p>	<p>Selgitati, et antud loetelus on kirjas ainult need objektid, mida kaitseala piiritlemisel kasutada saab. Alles siis, kui kaitseala kaitse-eeskiri ja piir Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatakse, on võimalik kaitsealale piiritähised ja viitasid paigaldada. Selgitati, et piiritähised pannakse sinna, kuhu kaitseala piir määrati, mitte vastupidi.</p>
Eraisik	<p>Ettepanek tsoneerida Kuusiku mets sihtkaitsevööndisse, et kaitsta kanakulli pesapaika.</p>	<p>Selgitati, et Nõmme-Mustamäe MKA puhul on tegemist range kaitsekorraga piiranguvööndiga, kui võrrelda üle-eestiliselt teiste piiranguvööndisse tsoneeritud kaitsealadega. Range kaitsekorraga piiranguvöönd tagab kanakulli elupaikade ning metsakoosluste kaitse, mistõttu ettepanekus toodud piirkonna sihtkaitsevööndisse tsoneerimine ei ole põhjendatud.</p>
	<p>Ettepanek seletuskirja sissejuhatust täpsustada ja arvestada uue kaitse-eeskirja koostamisel ja vastu võtmisel, et kehtivat kaitse-eeskirja muudeti 2006. aastal.</p>	<p>Selgitati, et kaitse-eeskirja seletuskirja sissejuhatavas osas märgitakse ainult ala esmane kaitse alla võtmise aeg. Nõmme-Mustamäe puhul on selleks 30.04.2004. Kui vanas kaitse-eeskirjas tehakse aja jooksul kaitsekorda puudutavaid üksikuid muudatusi, siis uue seletuskirja sissejuhatavas osas seda ei kajasta.</p>
	<p>Ettepanek lubada piiranguvööndis telkimine ja lõkke tegemine õuemaal omaniku loal.</p>	<p>Selgitati, et kaitse-eeskirjas on telkimist ja lõkke tegemist lubatud ettevalmistatud kohtades, kuna kaitsealal on ettevalmistatud kohad olemas (nt Sütiste metsa lõkkekoht). Võõral maatükil telkimist ja lõkke tegemist käsitletakse keskkonnaseadustiku üldosa seaduse §-des 35 ja 36, mille alusel on nii telkimine kui ka lõkke tegemine võõral maatükil lubatud üksnes omaniku loal. Seetõttu LKS-i alusel koostatud kaitse-eeskirjas teemat ei käsitleta.</p>
	<p>Ettepanek lubada piiranguvööndis suuremaid rahvakogunemisi Vana-Mustamäe 16 (78404:406:3610) maaüksusel. Ettepanek kaitse-eeskirja eelnõus ära jätta kõik teised punktid, mis käsitlevad rahvaüritusi ja rattaüritusi.</p>	<p>Selgitati, et täielikku rahvaürituse korraldamise keelamist kaitsealal põhjendatuks ei peeta. Teatud piirarvust suurema osalejate arvuga üritused ettevalmistamata kohtades toimuvad eelnõu alusel ainult kaitseala valitseja</p>

		<p>nõusolekul. Nõusoleku andmisel saab kaitseala valitseja seada üritusele tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit. Selgitati, et piirarve on vähendatud. Rahumäe metsas, Sütiste metsa liivikul ja Kuusiku metsas (lisandub uue piirkonnana) on uueks piirarvuks 100 (kehtivas kaitse-eeskirjas 500, avalikustatud eelnõus 200) ja mujal kaitsealal 300 (varem 500) osalejat. Sütiste metsas täielikult rahvaürituste korraldamise keelamine ei ole põhjendatud, kuna sealne kooslus vajab püsimiseks mõõdukat tallamist. Ka rattaürituste täielikku keelamist kaitsealal põhjendatuks ei peeta. Selgitati, et kaitseala valitseja nõusolek tuleb piirarvust olenemata küsida kõikide rattaürituste puhul.</p>
	<p>Ettepanek lubada jalgrattaga ja kergliikuriga sõitmist ainult läbivatel teedel. Ettepanek jalgratta ja kergliikuriga sõitmine radadel ära jätta. Ettepanek keelata jalgrattaga ja kergliikuriga sõitmist väljaspool teid.</p>	<p>Selgitati, et kaitse-eeskirja eelnõuga on jalgratta ja kergliikuriga teedel sõitmine juba lubatud. Olemasolevatel teedel sõidukiga ning radadel jalgratta ja kergliikuriga sõitmine ei ohusta kaitseala kaitse-eesmärke ning nende tegevuste keelamine ei ole väärtustest tulenevalt põhjendatud. Väljaspool teid sõidukiga (mille hulka kuuluvad ka jalgrattad ja kergliikurid) sõitmine on nuginii lubatud ainult erandjuhtudel. Teistel tingimustel ei ole väljaspool teid ja radu sõitmine lubatud, sest see kahjustab kaitseala kooslusi, kaitsealuste taimede kasvukohti, Mustamäe nõlva ja pinnast.</p>
	<p>Ettepanek kaitseala valitseja nõusolekul piiranguvööndis lubada kaitseala jaoks vajalike rajatiste rajamine. Ettepanek keelata uute teede ja maa-aluste liinirajatiste rajamine. Ettepanek keelata maastikukaitsealal pinnase reljeefi ja nõlvade reljeefi muutmine.</p>	<p>Selgitati, et kaitseala väärtustest lähtuvalt, aga ka paiknemisest Tallinna linnas, ei ole põhjendatud lubada ainult kaitseala jaoks vajalike rajatiste rajamist. Kaitseala jaoks vajalike rajatiste kõrval võib tekkida vajadus ka teiste rajatiste püstitamiseks. Teised lubatud rajatised kaitsealal võivad olla näiteks sissesõidutee Kadaka pst 157 (78404:409:4420) maaüksusele juurdepääsuks ja kommunikatsioonivõrgud. Nimetatud maaüksus ei kuulu kaitseala koosseisu, kuid on igast küljest ümbritsetud kaitsealaga. Tulevikus võib tekkida vajadus</p>

		<p>maaüksusele pääsemiseks rajada juurdepääsu tee, mistõttu peab kaitse-eeskirja jääma võimalus selle rajamiseks. Selgitati, et rajatiste püstitamine on lubatud ainult kaitseala valitseja nõusolekul. Kaitseala valitseja nõusoleku andmine on igakordne kaalutlusotsus, mistõttu iga taotluse lahendamisel tuleb lähtuda konkreetse juhtumiga seotud asjaoludest. Selgitati, et kaitse-eeskirjas ei ole eraldi punktina võimalik reguleerida pinnase reljeefi ja nõlvade reljeefi muutmist, sest kaitse-eeskirjas lähtutakse kaitsekorra koostamisel LKS §-des 14 ja 31 sätestatud sisust ja sõnastusest. Selgitati, et Nõmme-Mustamäe MKA puhul on pinnase reljeefi ja nõlvade reljeefi muutmine kaitsealal keelatud näiteks ehitustegevust puudutava regulatsiooni kaudu. Kuna ehitamine saab toimuda ainult kaitseala valitseja nõusolekul, siis tuleb nõusoleku andmisel lähtuda põhimõttest, et tegevusega ei tohi kahjustada Mustamäe nõlva, selle kuju ja kõrgussuhteid.</p>
	Ettepanek keelata veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine.	<p>Selgitati, et looduslike veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine kaitsealal on keelatud. Tehisveekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine on kaitsealal lubatud üksnes valitseja nõusolekul. Tegemist ei ole kaitsealal levinud tegevusega ja võib kõne alla tulla Vana-Mustamäe tn 16 maaüksusele talveperioodil kunstlume tootmiseks rajatud tiigi puhul.</p>
Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet	Ettepanek lisada Kuusiku mets kaitse-eeskirja § 5 lg 1 punktides 4 ja 5 toodud erandite sekka (vähendada rahvaürituse piirarvu).	<p>Ettepanekuga arvestatud. Rahumäe metsas, Sütiste metsa liivikul ja Kuusiku metsas (lisandub uue piirkonnana) on uueks piirarvuks 100 (kehtivas kaitse-eeskirjas 500, avalikustatud eelnõus 200) ja mujal kaitsealal 300 (varem 500) osalejat.</p>
	Küsi, kas on kaalutud piirnevate kinnistute liitmist Nõmme-Mustamäe MKA-ga, et tagada nõmmnelgi soodne seisund piirkonnas.	<p>Selgitati, et kaitsealaga on liidetud EELIS-es registreeritud nõmmnelgi terviklik kasvukoht Rahumäe loodusalaga piirneval alal kaitseala idaosas. Kaitseala põhjaosaga piirnevad kasvukohad on inimtegevusest tugevalt mõjutatud. Kuigi ala liivane pinnas ja hõre männipuistu on</p>

		<p>hääringuid taluvale nõmmnelgile sobiv kasvuala, on suures osas tegemist teede ja hoonete vahelise tehismaastikuga. Riikliku kaitse alla võtmisel eelistame liikide kasvukohti, mis on säilinud looduslikes tingimustes.</p> <p>Nõmmnelgi kaitse kaitsealaga piirnevatel maaüksustel on tagatud LKS §-s 55 sätestatud isendikaitse kaudu.</p>
	<p>Ettepanek lisada kaitseala koosseisu Kivinuka mets tervikuna (katastriüksused 78401:101:4247 ja 78401:101:2999).</p>	<p>Ettepanekuga ei arvestatud.</p> <p>Metsaala paikneb kaitseala Kivinuka metsa vahetus läheduses, kuid on võrreldes kaitseala metsaga suuremate inimõjudega. Alal asub karst ja oja, mille kaldal kehtib Mustamäe linnaosa üldplaneeringu kohaselt ehituskeeluvöönd laiusaga 25 m. Maaüksusele 78401:101:4247 on ehitatud mänguväljak, võrkpalliplats, rajatud laudtee ja metsa on hõrendatud.</p> <p>Maaüksusele 78401:101:2999 on sisse sõidetud tee, tegemist on majade vahelise, ülejäänud Kivinuka metsast eraldi paikneva alaga. Sealse metsa säilimine on tagatud planeeringu kaudu ja selle riikliku kaitse alla võtmine ei ole otstarbekas.</p>
	<p>Ettepanek lisada kaitseala koosseisu Kuusiku metsa põhjaosa katastriüksused 78404:409:1170 ja 78404:409:0113.</p>	<p>Ettepanekuga arvestati osaliselt.</p> <p>Maaüksus 78404:409:0113 moodustab maastikuliselt ja puistu takseertunnustelt ühtse tervikliku metsaala juba kaitse alla oleva Kuusiku metsaga. Seetõttu piiritletakse maaüksuse 78404:409:0113 põhjaosa Nõmme-Mustamäe MKA koosseisu. Maaüksuse 78404:409:1170 puhul on tegemist eramaaga, kus on tehtud raiet. Maaüksusele alles jäänud puistu ei moodusta ülejäänud Kuusiku metsaga ühtset tervikut.</p>
	<p>Metsade taluvuskoormuse ja kaitseala külastuskoormuse väljaselgitamiseks on vajalik läbi viia vastavasisuline uuring. Kaitse-eeskirjaga rahvaüritusele sätestatavad piirarvud ei pruugi olla asjakohased.</p>	<p>Selgitati, et rahvaürituste piirarvu on avaliku väljapaneku tulemusel vähendatud ja uued piirarvud on kaitseala väärtusi ja erineva koormustaluvusega piirkondi silmas pidades optimaalsed. Külastus- ja taluvuskoormuse uuringut on võimalik kavandada ala kaitsekorralduskavaga.</p>
<p>MTÜ Tallinna Looduskoostöö Koda</p>	<p>Ettepanek muuta kaitse-eeskirja § 1 lg 1 täielikult LKS eeskujul ümber.</p>	<p>Selgitati, et kõikidel kaitseala kaitse-eeskirjadel on väljakujunenud ühtlustatud struktuur ja sisu. See peab vastama</p>

		hea õigusloome ja normitehika eeskirjas ning LKS-is sätestatud nõuetele ja sisule. Kuna Nõmme-Mustamäe MKA on tsoneeritud piiranguvööndisse, siis lähtutakse kaitsekorra koostamisel LKS §-des 14 ja 31 sätestatud sisust ja sõnastusest.
	Ettepanek muuta kaitseala staatust osaliselt sihtkaitsevööndiks. Nendeks võiks olla alad, mis on olulised nõmmelgile ja kanakullile. Ettepanek muuta Kuusiku mets terviklikult sihtkaitsevööndiks.	Selgitati, et Nõmme-Mustamäe MKA puhul on tegemist range kaitsekorraga piiranguvööndiga, kui võrrelda üle-eestiliselt teiste piiranguvööndisse tsoneeritud kaitsealadega. Näiteks on Nõmme-Mustamäel kaitse-eesmärkidest lähtuvalt keelatud uuendusraie ja hoonete püstitamine. Range kaitsekorraga piiranguvöönd tagab kanakulli ja nõmmelgi elupaikade ning metsakoosluste kaitse, mistõttu ettepanekus toodud piirkondade sihtkaitsevööndisse tsoneerimine ei ole põhjendatud.
	Ettepanek lisada kaitseala valitsejaks MTÜ Sütiste Metsa Selts koos MTÜ-ga Tallinna Looduskoostöö Koda ja Keskkonnaametiga.	Esitatud ettepanekuga ei ole võimalik arvestada. Selgitati, et kaitstava loodusobjekti valitseja sätestab LKS-i § 21, mille lõike 1 kohaselt on kaitseala, hoiuala, püsielupaiga ja kaitstava looduse üksikobjekti valitseja Keskkonnaamet. Selleks, et muuta kaitstava loodusobjekti valitsejat, tuleb muuta LKS-i. See ei ole Nõmme-Mustamäe MKA kaitse-eeskirja eelnõu menetluse raames võimalik, sest LKS-i muutmine on Riigikogu pädevuses.
	Ettepanek lisada eraldi paragrahvina inventeerimine: § 8. Liikide ja seisundi inventeerimine.	Ettepanekuga ei arvestatud. Selgitati, et kaitse-eeskirjas ei käsitleta kaitseala inventuure. Kaitsekorralduslikud tegevused (mh ka inventuurid) kavandatakse ala kaitsekorralduskavaga, mille muutmist alustatakse 2023. aastal.
	Ettepanek sätestada kaitseala valitseja ja kaitseala valdaja (RMK) õiguslikud suhted. Tulu teenimine kaitsealal ei ole lubatud.	Selgitati, et Keskkonnaameti ja RMK ülesanded ja pädevused on sätestatud asutuste põhimäärustes. Esitatud ettepanek ei ole seotud käimasoleva kaitse-eeskirja muutmise menetlusega.
Eraisik	Ettepanek, et kaitseala ümbrus peaks olema arvukamalt kaetud nii kaitseala tähistega kui ka mootorsõidukite liiklemist piiravate märkidega metsa suunduvatel aladel.	Selgitati, et täpsemalt arutatakse teede ja radade kasutust, aga ka kaitseala tähistamist Nõmme-Mustamäe MKA kaitsekorralduskava muutmise protsessi raames pärast kaitse-eeskirja kinnitamist 2023. aastal.

Eraisik	Ettepanek võtta kaitse alla ja liita Staadioni mets Nõmme-Mustamäe maastikukaitsealaga.	Ettepanekuga ei arvestatud. Staadioni metsal puuduvad LKS §-s 7 sätestatud kaitse alla võtmise eeldused ja ala kaitse alla võtmine ei ole otstarbekas. Maastikuliselt on tegemist ühtse tervikliku metsaalaga, kuid samas on tegemist inimõjulise linna rohealaga, mille kaitse on tagatud Mustamäe linnaosa üldplaneeringuga. Lisaks ei ole kogu ettepanekus toodud ala kaetud metsaga. Maaüksusel Raja tn 4a paikneb spordistaadion, mille puhul on tegemist lageda tehiskooslusega. Selgitati, et nahkhiirte puhul on LKS §-s 48 toodud 50 protsendi kriteerium täidetud. Nahkhiirte kaitse ettepaneku alal on tagatud LKS-is (§ 55) sätestatud isendikaitse ja linna roheala säilitamise kaudu.
Eraisik	Kaitsealast alade väljaarvamine ei ole põhjendatud.	Selgitati, et menetluse käigus viiakse piir vastavusse kaasaegse põhikaardi ja maaüksuste piiridega. Kaitseala servadest piiritletakse välja alad, kus kaitse-eesmärgiks seatavad väärtused puuduvad (sellisteks aladeks on näiteks transpordimaa sihtotstarbelised teed või parklad), kuid sellised piiri korrigeerimised, võrreldes kehtiva piiriga, ei mõjuta kaitse-eesmärke ega vähenda ala kaitstust.
	Külmaallika tn 15 väljaarvamine ei ole põhjendatud. Kaitse alt välja arvamine annab Nõmme Spordikeskusele võimaluse kontrollimatuks ehitamiseks.	Selgitati, et Külmaallika tn 15 maaüksusel on eelnõu järgi kaitsealast välja piiritletud Nõmme Spordikeskuse hoonestatud ala koos parkla ja basseinidega. Tegemist on tehisluku alaga, kus ei paikne kaitse-eesmärgiks seatud väärtusi. Ala ei piiritleta tagasi kaitsealasse.
	Kitsarööpa tee T7 ja Piiri tn 2 väljaarvamine ei ole põhjendatud. Piiri tn 2 spordiplats ei saa olla põhjenduseks ala kaitse alt väljaarvamisele. Kaitseala tuleks laiendada kogu Piiri tn 2 maaüksusele.	Selgitati, et ettepanekust lähtuvalt on maaüksused Kitsarööpa tee T7 ja Piiri tn 2 piiritletud tagasi kaitseala koosseisu. Kuna maaüksustel Kitsarööpa tee T7 ja Piiri tn 2 paikneb lisaks metsaga ühendatud puudegrupp, jätame selle kaitsealasse. Selguse huvides on kaitseala välispiiri seotud Piiri tn 2 idaosas maaüksuse piiriga.
	Männiliiva tn 6 väidetav kaitseala suurenemine ei ole selge.	Selgitati, et kaitseala piir Männiliiva tn 6 maaüksusel ei vähene, vaid suureneb u 0,2 ha võrra.
	Kaitse-eesmärkide sõnastus on kaitse-eesmärke ähmastav. Kaitse-	Selgitati, et kaitse-eesmärkide sõnastus on kaitse-eeskirja

	eesmärk on pikemaks kirjutatud ja sellest võib jääda mulje, et kaitset on lisatud. Tegelikult on vastupidi.	muutmise protsessis hoolikalt ja loodusväärtustest lähtuvalt läbi kaalutud. Kehtiva kaitse-eeskirjaga võrreldes on kaitse-eesmärkide sõnastust täpsustanud (nt mitte enam umbmäärane allika-ala, vaid Glehni pargi allikad, sealhulgas Rõõmuallikas) ning lisanud uusi kaitse-eesmärke (kanakull, nõmmnelk, Öpiringi kivid).
	Küsitakse, millist majandustegevust silmas peetakse.	Selgitati, et majandustegevuse regulatsioon tuleneb LKS-ist. LKS § 31 lõige 1 sätestab, et piiranguvöönd on kaitseala maa- või veela, kus majandustegevus on lubatud, arvestades LKS-iga sätestatud kitsendusi. Nõmme-Mustamäe MKA kaitse-eeskirja eelnõus on kasutatud LKS-i regulatsiooni, kus majandustegevus on kaitsealal lubatud tegevus, kuid tuleb arvestada kaitse-eeskirjaga sätestatud erisusi, mis on määratud §-des 5 ja 6.
	Rahvaürituste osa on segaselt sõnastatud. Tõsta seletuskirja tekst määрусesse.	Selgitati, et rahvaürituse regulatsioon on kaitse-eeskirja eelnõus üksikasjalik, kuna Nõmme-Mustamäe MKA puhul ei ole seda võimalik lihtsamalt kirja panna, sest alal toimub erinevaid üritusi ja kaitseala piirkonnad on erineva koormustaluvusega. Vastavalt LKS § 11 lõike 4 punktis 5 sätestatule esitatakse loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse seletuskirjas põhjendused kaitsekorra muutmise kohta. See on reguleeritud ka kaitse-eeskirja eelnõu §-s 4, mistõttu me vastavaid rahvaürituse korraldamise põhjendusi kaitse-eeskirja teksti ei tõsta.
	Eelnõusse on ümber kirjutatud suurel hulgal LKS sätteid, mis niikuinii kehtivad.	Selgitati, et kõikidel kaitseala kaitse-eeskirjadel on väljakujunenud ühtlustatud struktuur ja sisu. See peab vastama hea õigusloome ja normitehika eeskirjas ja LKS-is sätestatud nõuetele ja sisule. Kuna Nõmme-Mustamäe MKA on tsoneeritud piiranguvööndisse, siis lähtutakse kaitsekorra koostamisel LKS §-des 14 ja 31 sätestatud sisust ja sõnastusest.
	Mõiste „rada“ määratlematus hakkab tekitama probleeme.	Selgitati, et radade kasutust arutatakse täpsemalt kaitsekorralduskava koostamisel. Nõmme-Mustamäe MKA

		<p>kaitsekorralduskava muutmist alustame 2023. aastal pärast uue kaitse-eeskirja kinnitamist Vabariigi Valitsuse poolt.</p>
	<p>Vana-Mustamäe tn 16 ehitamise regulatsiooni nõrgendamine ei ole põhjendatud.</p>	<p>Selgitati, et kaitse-eeskirja eelnõu § 5 lg 2 punkti 4 kohaselt on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud spordi- ja puhkeotstarbeliste ehitiste püstitamine Vana-Mustamäe tn 16 (78404:406:3610) maaüksusel. Seega on kaitse-eeskirjas selgelt sätestatud, et ehitamine on seal võimalik ainult kaitseala valitseja nõusolekul ehk valitseja igakordse kaalutusotsuse alusel. Ka praegu kehtivas kaitse-eeskirjas on sõnastatud, et kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud spordiotstarbeliste ehitiste rajamine Nõmme Suusaklubi maaüksusel 78404:406:3610.</p>
<p>MTÜ Eesti Metsa Abiks</p>	<p>Ettepanek lisada kaitse-eesmärkide hulka elupaigatüüp vanad loodusmetsad (9010*), II kategooria liigid põhja-nahkhiir, tõmmu- või habelendlane, kährikseen ja III kategooria liigid nõmmelõoke, lõopistrik ja rabakonn.</p>	<p>Selgitati, et Nõmme-Mustamäe MKA hõlmab Natura 2000 võrgustikku kuuluvat Rahumäe loodusala, mille kaitse-eesmärgiks on loodusdirektiivi II lisas nimetatud liigi, nõmmelgi elupaiga kaitse. Selgitati, et kooslus märgitakse kaitseala kaitse-eesmärgiks loodusdirektiivi I lisa elupaigatüübina koos vastava koodiga ainult siis, kui see asub Natura 2000 võrgustikku kuuluval looduslal ja on Vabariigi Valitsuse korraldusega nimetatud selle ala kaitse-eesmärgiks. Kuna elupaigatüüp vanad loodusmetsad (9010*) ei ole loodusala kaitse-eesmärgiks, siis puudub alus selle eraldi kaitse-eesmärgina nimetamiseks. Selgitati, et Nõmme-Mustamäe MKA kaitse-eesmärgiks on nimeliselt seatud need kooslused ja kaitsealused liigid, kelle kaitse jaoks on tegemist esindusliku ja soodsa seisundi säilitamiseks olulise alaga. Teisi kaitsealuseid liike ei ole kaitsekorra määramisel aluseks võetud, kuid nende puhul on arvestatud, et eesmärgiks seatavate katusliikide ja koosluste alusel kehtestatav kaitsekord tagab ka nende kaitse. Kuna kaitseala üheks kaitse-eesmärgiks on metsakoosluste ja liivikute kaitse, siis planeeritav kaitsekord tagab ka ettepanekus toodud liikide</p>

		elupaikade säilimise, mistõttu neid kaitse-eesmärkide hulka ei lisata.
	Ettepanek lubada maksimaalselt kuni 200 osalejaga üritusi tervel maastikukaitsealal.	Ettepanekuga osaliselt arvestatud. Keskkonnaamet kaalus teemat täiendavalt ja on kaitse-eeskirja eelnõus vähendanud kogu kaitsealal rahvaüritustel osalejate piirarvu, et vähendada survet kaitseala väärtustele. Rahumäe metsas, Sütiste metsa liivikul ja Kuusiku metsas (lisandub uue piirkonnana) on uueks piirarvuks 100 (kehtivas kaitse-eeskirjas 500, avalikustatud eelnõus 200) ja mujal kaitsealal 300 (varem 500) osalejat.
	Ettepanek teha kaitse-eesmärgiks seatud liikide jaoks erinevad piiranguvööndi alad, kus on võimalik panna erinevaid piiranguid, nii et negatiivsed mõjud konkreetsetele liikidele oleksid vähendatud.	Selgitati, et Nõmme-Mustamäe MKA puhul on tegemist range kaitsekorraga piiranguvööndiga, kui võrrelda üle-eestiliselt teiste piiranguvööndis tzoneeritud kaitsealadega. Näiteks on Nõmme-Mustamäel kaitse-eesmärkidest lähtuvalt keelatud uuendusraie, hoonete püstitamine ja oleme võrreldes kehtiva kaitse-eeskirjaga tunduvalt vähendanud rahvaüritustel osalejate piirarvu. Range kaitsekorraga piiranguvöönd tagab kanakulli ja nõmmnelgi elupaikade kaitse, mistõttu ettepanekus toodud liikidele täiendavate piirangualade tegemine ei ole põhjendatud.
	Ettepanek lubada kaitsealal vaid kujundus- ja sanitaarraiet. Valikraie ja hooldusraie lubamine on vastuolus väitega, et ala eesmärk on looduskeskkonna säilitamine ja inimestele puhke- ja virgestusvõimaluste pakkumine.	Ettepanekuga arvestamiseks puudub alus. Selgitati, et LKS § 31 kohaselt saab kaitseala piiranguvööndis kaitse-eeskirjaga reguleerida uuendusraiet (lage- ja turberaie). Vastavalt sellele on kaitseala väärtustest tulenevalt kaitse-eeskirja eelnõus keelatud uuendusraie tegemise. Valikraiet ja hooldusraiet (valgustusraie, harvendusraie, sanitaarraie) kaitse-eeskirjaga ei reguleerita ja nende tegemine on lubatud metsaseaduses toodud tingimustel. Juhiti tähelepanu ettepanekus toodud vastuolule. Tehti ettepanek lubada sanitaarraiet, kuid samas leiti, et hooldusraie lubamine on looduskeskkonna säilitamise põhimõtetega vastuolus. Selgitati, et sanitaarraie kuulub samuti hooldusraie hulka, mille lubamist soovitakse keelata.
	Ettepanek paigaldada inimeste teavitamiseks infotahvlid ning teavitada ala külastajaid ka teisi	Selgitati, et pärast Nõmme-Mustamäe MKA uue kaitse-eeskirja kinnitamist Vabariigi

	infovahendeid kasutades, et pesitsusperioodil tuleb liikuda vaid mööda teid, kuna lärm ja liikumine segab pesitsevaid linde.	Valitsuse poolt 2023. aastal, alustatakse Nõmme-Mustamäe MKA kaitsekorralduskava muutmisega. Erinevate infosiltide paigaldamise vajadus arutatakse läbi kaitsekorralduskava koostamise raames. Anti teada, et RMK-l on valminud kolm kaitsealale paigaldavat infotahvli ja Keskkonnaametis on ala paremaks tutvustamiseks koostamisel kaitseala oma veebileht.
RMK	Ettepanek lisada kaitse-eeskirja rattaürituse juurde sõna rattatreening, sest treening on samuti üritus.	Selgitati, et avalikustamise tulemusena on rattaürituse korraldamise punkti täpsustatus ja lisatud kaitse-eeskirja eelnõusse täiendus, et rattatreeningute korraldamine on lubatud selleks ettenähtud radadel. Treeninguteks ette nähtud rajad lepatakse kokku Nõmme-Mustamäe MKA kaitsekorralduskava muutmise käigus 2023. aastal.
	Ettepanek lubada kaitseala valitseja nõusolekul uuendusraie.	Ettepanekuga ei arvestatud. Nagu seletuskirjas märgitud, on arvestatud sellega, et linna rohealade põhieesmärk on säilitada looduskeskkonda ja pakkuda inimestele puhkevõimalusi. Nõmme-Mustamäe MKA metsa puhul ei ole tegemist tavapärase majandusmetsaga, sest metsa tulunduseesmärgil majandamine ei kuulu rohealade põhifunktsioonide hulka. Uuendusraie korral ei oleks linna rohealade põhieesmärkide järjepidev täitmine tagatud, kuna selle tulemusena jäävad suured metsaosad mitmeks aastakümneks kõrgmetsata.
Eraisik	Ettepanek arvata kaitseala koosseisu Kivimäel asuvad katastriüksused 78401:101:1706, 78401:101:6326, 78404:407:0078 ja 78401:101:3012.	Ettepanekuga ei arvestatud. Selgitati, et kaitseala piiri laiendamisel arvestatakse, et laiendusala paikneks olemasoleva kaitseala vahetus läheduses ja moodustaks sellega ühtse terviku, mitte lahustüki. Ettepanekus toodud katastriüksused paiknevad kaitsealast eemal ega moodusta kaitsealaga ühtset loogilist tervikut. Nõmme linnaosa üldplaneeringu rohevõrgustiku kaardilt võib näha, et ettepaneku ala kuulub osaliselt (78404:407:0078 ja 78401:101:3012) roheala hulka. See tagab sealse metsa säilimise üldplaneeringu kaudu ja selle

		riikliku kaitse alla võtmine ei ole otstarbekas.
Eraisik	Ettepanek arvata kaitseala koosseisu katastriüksused 78401:101:4247 ja 78401:101:2999, et tagada kogu Kivinuka metsa terviklik kaitse.	Ettepanekuga ei arvestatud. Metsaala paikneb kaitseala Kivinuka metsa vahetus läheduses, kuid on võrreldes kaitseala metsaga suuremate inimõjudega. Maaüksusele 78401:101:4247 on ehitatud mänguväljak, võrkpalliplats, rajatud laudtee ja metsa on hõrendatud. Alal asub karst ja oja, mille kaldal kehtib Mustamäe linnaosa üldplaneeringu kohaselt ehituskeeluvöönd laiusena 25 m. Maaüksusele 78401:101:2999 on sisse sõidetud tee, tegemist on majade vahelise, ülejäänud Kivinuka metsast eraldi paikneva alaga. Nõmme ja Mustamäe linnaosa üldplaneeringute rohevõrgustiku kaardilt võib näha, et ettepaneku ala kuulub roheala hulka. Sealse metsa säilimine on tagatud üldplaneeringute kaudu ja selle riikliku kaitse alla võtmine ei ole otstarbekas.
	Arvata kaitseala koosseisu lahustükina katastriüksus 78401:101:5478, et säilitada III kategooria kaitsealuste liikide rohukonna ja tähnikesiliku elupaigad. Kaaluda Glehni rahula (katastriüksused 78404:409:0096 ja 78404:409:0640) kaitseala koosseisu lisamist.	Selgitati, et laiendusettepanekute puhul arvestatakse muuhulgas, et laiendusala paikneks olemasoleva kaitseala vahetus läheduses ja moodustaks sellega ühtse terviku, mitte lahustüki. Ettepanekus toodud katastriüksused paiknevad kaitsealast eemal ega moodusta kaitsealaga ühtset loogilist tervikut. Lisaks on katastriüksus 78401:101:5478 inimõjuga. Ala on osaliselt kasutuses naaberkinnistute õuealana, metsa on tassitud aiapäätmeid. Glehni rahula piirkond on ajaloomälestisena muinsuskaitse all, mistõttu on objekti kaitse tagatud. Katastriüksusele 78401:101:5478 jääb III kaitsekategooriasse kuuluvate ja EELIS-es registreeritud rohukonna ja tähnikesiliku leiukohad. Vastavalt LKS § 48 lõikele 3 tagatakse kõikide III kaitsekategooria liikide teadaolevatest ja EELIS-es registreeritud elupaikadest vähemalt 10 protsendi kaitse kaitsealade, hoiualade või püsielupaikade moodustamisega. Nende alade valikul lähtutakse alale jäävate vastava liigi elupaikade esinduslikkusest.

		Rohukonna ja tähnikesiliku puhul on 10 protsendi kriteerium täidetud. Seega ettepaneku alal toodud liikide kaitse-eesmärgil ei ole vajalik täiendavaid alasid kaitse alla võtta. Kahepaiksete kaitse ettepaneku alal on tagatud LKS-is (§ 55) sätestatud isendikaitse kaudu
Eraisik	Ettepanek, et Nõmme-Mustamäe MKA-l on kaitse all kõik siin elavad kohalikud liigid ja nende elupaigad, vaatamata nende kaitsekategooriale ja kas nad üldse on kaitsealused liigid looduskaitse-eesmärgi mõistes. Tegemist võiks olla esimese kaitsealaga Eestis, kus kaitstakse oravaid, siile, hall- ja valgejäneseid, nirkke, nügiseid, metskitsi jt niinimetatud harilikke metsloomi ja linde. Nõmme-Mustamäe MKA-l peaks olema inventeeritud kogu elustik ja teostatakse iga-aastaselt seiret kõikidele liikidele.	Selgitati, et Nõmme-Mustamäe MKA kaitse-eesmärgiks on nimeliselt seatud need kooslused ja kaitsealused liigid, kelle kaitse jaoks on tegemist esindusliku ja soodsa seisundi säilitamiseks olulise alaga. Teisi (kaitsealuseid) liike ei ole kaitsekorra määramisel aluseks võetud, kuid nende puhul on arvestatud, et eesmärgiks seatavate katusliikide ja koosluste alusel kehtestatav kaitsekord tagab ka nende kaitse. Kuna kaitseala üheks kaitse-eesmärgiks on erinevate koosluste kaitse, siis planeeritav kaitsekord tagab ka kaitse-eesmärgiks mitte seatud liikide kaitse. Selgitati, et kaitse-eeskirjas ei käsitleta kaitseala inventuure. Kaitsekorralduslikud tegevused (mh ka inventuurid) kavandatakse ala kaitsekorralduskavaga, mitte kaitse-eeskirjaga. Kaitsekorralduskava muutmist alustatakse 2023. aastal. Keskkonnaseiret korraldatakse Eestis vastavalt keskkonnaseire seadusele. Ettepanekuid riikliku seire paremaks läbiviimiseks ja täiendamiseks saab samuti teha kaitsekorralduskava koostamise raames.
	Ettepanek, et kaitseala valitseja on Keskkonnaamet koos kaitseala koostöökojaga. Kaitseala valitseja arvestab koostöökoja arvamusega ja kooskõlastab kaitseala puudutavad otsused kaitseala koostöökojaga.	Esitatud ettepanekuga ei ole võimalik arvestada. Selgitati, et kaitstava loodusobjekti valitseja sätestab LKS-i § 21, mille lõike 1 kohaselt on kaitseala, hoiuala, püsielupaiga ja kaitstava looduse üksikobjekti valitseja Keskkonnaamet. Selleks, et muuta kaitstava loodusobjekti valitsejat, tuleb muuta LKS-i. See ei ole Nõmme-Mustamäe MKA kaitse-eeskirja eelnõu menetluse raames võimalik, sest LKS-i muutmine on Riigikogu pädevuses. Loomisel on Nõmme-Mustamäe MKA koostöökoja, kus ühiste arutelude käigus saab olulisi kaitseala puudutavaid teemasid arutada ja

		probleemide lahendamiseks ettepanekuid teha.
Maaomanik	Ettepanek lubada uuendusraie tegemine.	Ettepanekuga ei arvestatud. Metsakoosluste ja kanakulli elupaiga kaitse eesmärgil on põhjendatud kaitsealal uuendusraie keelamine. Selgitati, et linnakeskkonnas on metsal oluline rekreatiivne ja elupaigaline tähtsus, mistõttu on puistu kaitseks vajalik jätta need alad majandamisest välja. Nõmme linnaosa üldplaneeringu kohaselt on linnaosa rohealadel põhieesmärk säilitada looduskeskkonda ja pakkuda inimestele puhke- ja virgestusvõimalusi. Metsade tulunduseesmärgil majandamine ei kuulu rohealade põhifunktsioonide hulka. Uuendusraie korral ei oleks linna rohealade põhieesmärkide järjepidev täitmine tagatud, kuna selle tulemusena jäävad suured metsaosad mitmeks aastakümneks kõrgmetsata.
Maaomanik	Ettepaneku muuta piiri nii, et osa Trummi tn 25a (78404:409:4450) maaüksuse kaitsealale jäävast osast läheks kaitse alt välja ja osa kaitsealaga piirnevast maaüksuse osast piiritletaks kaitsealasse.	Ettepanekuga ei arvestatud. Maaüksusel oleva metsakoosluse puhul on tegemist ühe osaga kaitseala Rõõmuallika metsast, mis paikneb niiskematel muldadel, kus kasvab linnakeskkonnas vähelevinud lodumets, mille puurindesse kuuluvad peamiselt sanglepp, kask, tamm, haab ning üksikud kuused ja männid. Maaüksusele ulatuva puistu valdava osa moodustavad lehtpuuliigid, peapuuliikideks on arukask ja sanglepp. Kuna puistu I rinde puud on saavutanud oma küpsusvanuse, siis omab puistu suurt ökoloogilist väärtust (st pakub lindudele pesitsuspaika, alal esineb alusmetsa ja kuivanud puid, kuhu on tekkinud õõnsusi, vanadel puudel toituvad putukad on lindude toidubaasiks). Kuna puistu moodustab ühe osa kaitseala kaitse-eesmärgiks seatud metsakooslustest, siis ei ole selle kaitsealast (ka osaliselt) välja arvamine põhjendatud. Läbi Soone oja ehituskeeluvööndi on kaitsealast välja jääva territooriumi kaitse juba niigi tagatud. Mistahes kujul Trummi tn 25a maaüksusele ulatuva metsaosa kaitsealast välja piiritlemine ja sinna tulevikus ehitamine lõhub

		maaüksusele alles jääva metsakoosluse terviklikkust, kahjustades seeläbi kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist.
Eraisik	Küsitakse, mis tingib jalgrattaga liikumisele piirangute kehtestamise.	Selgitati, et kaitse-eeskirja eelnõuga on kaitsealal lubatud jalgrattaga sõitmine teedel ja radadel. Selles osas kaitseala kaitsekord rangemaks ei lähe, sest ka praegu kehtiva kaitse-eeskirja kohasel ei või jalgratastega sõita väljaspool selleks ettenähtud teid ja radu. Selgitati, et rattasõiduga (elkõige üritused, treeningud) on tekitatud juurde uusi radu, mis on kahjustanud kaitseala kooslusi, Mustamäe nõlva ja pinnast. Selgitati, et sellepärast on täiendavad piirangud kehtestatud rattaüritustele, mis võivad toimuda ainult kaitseala valitseja nõusolekul, kusjuures rattatreeningute korraldamine on lubatud selleks ettenähtud radadel. Treeninguteks ette nähtud rajad lepatakse kokku Nõmme-Mustamäe MKA kaitsekorralduskava muutmise käigus.

Tabel 2. Avaliku arutelu järgselt menetlusosalistelt laekunud ettepanekud ja menetleja otsus

Ettepaneku esitaja	Ettepaneku sisu	Menetleja otsus
Nõmme Spordiklubi	Ettepanek teha kompromiss, kus osa Trummi tn 25a kinnistust jätta puistu alla ja osale kinnistule lubada ehitada spordihoone.	Ettepanekuga ei arvestatud. Keskkonnaamet jäi varasemalt Trummi tn 25a kinnistu kaitse alt välja arvamise kohta esitatud seisukoha juurde.
Eraisik	Ettepanek, et kaitsealal ei peaks rahvaüritused toimuma (v.a Vana-Mustamäe tn 16).	Selgitati, et Keskkonnaamet jääb varasema seisukoha juurde, et täielik rahvaürituse korraldamise keelamine kaitsealal ei ole põhjendatud.
	Ettepanek, et Kuusiku metsas võiks metsa kasvatada vaid püsimeetsana.	Selgitati, et kaitse-eeskirja eelnõu koostamisel on püsimeetsandusega juba arvestatud.
	Ettepanek, et lõkkekohti (grillimiskohti) võiks lubada vaid selleks ettevalmistatud kohtades. Ettepanek, et olenevalt pinnasest, taimestikust ja ümbruskonnast ei ole telkimine kaitsealal soovitatav, lubatav.	Selgitati varasemalt esitatud seisukohta, et kaitse-eesmärkidest lähtuvalt ei ole põhjendatud keelata telkimist ja lõkke tegemist alal ettevalmistatud kohtades.
	Ettepanek, et kaitseala radadel ei peaks rattaga sõitma, selleks sobivad suuremad teed.	Selgitati varasemalt esitatud seisukohta, et olemasolevatel radadel jalgratta ja kergliikuriga sõitmine ei ohusta kaitseala kaitse-eesmärke ning nende tegevuste

		keelamine ei ole väärtustest tulenevalt põhjendatud.
	Ettepanek, et tee ala Kadaka pst 157 juures võiks endiselt kaitsealast välja jääda.	Ettepanekuga ei arvestatud. Tegemist on ühtlase metsaalaga, mille hõlmamine kaitseala koosseisu tagab maa-ala tervikliku kaitse.
Eraisik	Ettepaneku liita Nõmme Mustamäe maastikukaitsealaga Raja mets/TTÜ staadioni ümbrus.	Ettepanekuga ei arvestatud. Keskkonnaamet jäi varasemalt Staadioni metsa kaitse alla võtmise kohta esitatud seisukoha juurde.
MTÜ Sütiste Metsa Selts	Ettepanekud kaitse-eeskirja eelnõu sisu ja struktuuri muutmiseks.	Ettepanekutega ei arvestatud. Selgitati uuesti varasemalt esitatud põhjendusi kaitse-eeskirja sisu ja struktuuri kohta.
Eraisik	Ettepanek jätta kaitse-eeskirjast välja kaitsealal toimuvate ürituste piirang. Väidetakse, et kuna igapäevaselt seal liikuvate inimeste arv on juba suurem kui esitatud piirarv, siis kaotab piirang mõtte.	Ettepanekuga ei arvestatud. Selgitati, et rahvaürituse piirarvude kaotamine ei ole põhjendatud. Kehtestatavad piirarvud on kaitseala väärtusi ja erineva koormustaluvusega piirkondi silmas pidades optimaalsed.
	Ettepanek jätta kaitse-eeskirjast välja kaitsealal jalgrattaga liikumise ja rattaürituste korraldamise piirangud.	Selgitati, et kaitse-eeskirja eelnõuga on kaitsealal lubatud jalgrattaga sõitmine teedel ja radadel. Selles osas kaitseala kaitsekord rangemaks ei lähe. Selgitati, et kuna jalgrattaga sõitmine on kaitsealale tekitanud juurde uusi radu, mis on kahjustanud kaitseala kooslusi, Mustamäe nõlva ja pinnast, siis sellest tulenevalt on täiendavad piirangud kehtestatud rattaüritustele, mis võivad toimuda ainult kaitseala valitseja nõusolekul, kusjuures rattatreeningute korraldamine on lubatud selleks ettenähtud radadel.
Maaomanik	Ettepanek veelkord kaaluda varasemalt tehtud ettepanekut kaitseala piiride muutmise osas Trummi 25a maatükis.	Ettepanekuga ei arvestatud. Keskkonnaamet jäi varasemalt Trummi tn 25a kinnistu kaitse alt välja arvamise kohta esitatud seisukoha juurde.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud nõukogu direktiiviga 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).

Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt luuakse Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mille loomisse annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, millisel määral leidub tema territooriumil loodusdirektiivis nimetatud looduslikke elupaigatüüpe ja

liikide elupaiku. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ lisa 1 punkti 2 alapunktile 346 on Natura 2000 võrgustiku looduslaks esitatud Rahumäe loodusala, mis hõlmab osaliselt Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala. Seetõttu tuleb Nõmme-Mustamäe maastikukaitsealal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi.

Rahumäe loodusala on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni 12. novembri 2007. a otsusega 2008/24/EÜ, millega võeti vastavalt nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade esimene ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri K(2007) 5402 all, ELT L 012, 15.01.2008, lk 15). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusalade nimekirja Euroopa Komisjoni 16. veebruari 2022. a rakendusotsusega (EL) 2022/232, millega võeti vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade loetelu viieteistkümmes uuendatud versioon (teatavaks tehtud numbri C(2022) 855 all, OJ L 39, 21.02.2022, lk 368–619).

Rahumäe loodusala piiri ja kaitse-eesmärki käesoleva kaitse-eeskirja menetluse käigus plaanis muuta ei ole.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale, aidates looduskeskkonna säilitamisega kaasa inimeste põhivajaduste ja elukvaliteedi tagamisele. Kehtestatud kaitsekord arvestab ala eesmärgiks olevate väärtuste kaitse vajadusi ja selle rakendamine tagab nende säilimise.

Uue kaitse-eeskirja kehtestamine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2030 (COM(2020) 380), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2030. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt nende eesmärkide saavutamist.

Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala on juba riikliku kaitse all, mistõttu puudub määruse jõustumisel oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Planeeringud tuleb kooskõlla viia kehtestatud õigusaktidega. Seega mõjutab määruse kehtestamine ka kehtestatud planeeringuid. Meile teadaolevalt vastuolusid kehtivate planeeringutega ei ole, mistõttu oluline mõju selles küsimuses puudub. LKS § 9 lõike 7¹ punktide 3 ja 4 järgi on avalikustamise üks eesmärk saada menetlusosalistelt neile teadaolevad andmed, mis on eelnõuga seotud.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude vähenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima kaitse-eeskirja jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuaril. Maamaksuseaduse § 4 lõike 2 kohaselt looduskaitseaduse §-s 31 sätestatud piiranguvööndi maalt makstakse maamaksu 50% maamaksumäärast. Kuna kaitseala pindala summaarselt väheneb (1 ha), siis kokkuvõttes on kaitse-eeskirja uuendamisest tulenevad maamaksutulud

muutused Tallinna linnale marginaalsed.

Vastavalt looduskaitseseaduse §-le 20 võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisasja väärtusele vastava tasu eest. Kinnisasja omandamise korra (Vabariigi Valitsuse 08.07.2004 määrus nr 242) kohaselt ei piira kaitseala piiranguvööndi kaitsekord kinnisasja sihtotstarbelist kasutamist oluliselt, välja arvatud juhul, kui kinnisajal on valdavas ulatuses maatulundusmaa sihtotstarbega metsamaa, millel kasvava metsa vanuseline struktuur on valdavalt kategoorias „valmiv“ või „küps“ ja kaitsekord keelab täielikult uuendusraie. Kuna kaitsekorra uuendamisega keelatakse uuendusraie, siis jääb kaitsealale kolm sellist kinnisasja (kokku u 3 ha), mis võiksid sellele kriteeriumile vastata, kuid praegu seal takseerikirjeldused puuduvad.

Kaitsealale ei jää hooldamist ja taastamist vajavaid poollooduslikke kooslusi, seega selles osas riigil kulutused puuduvad.

Looduskaitseliste piirangute kompenseerimiseks erametsamaal on õigus taotleda toetust. Toetuse määr on piiranguvööndis asuva metsaala ühe hektari kohta kuni 60 eurot aastas. Nõmme-Mustamäe maastikukaitsealale jääb 5,5 ha toetuskõlblikku erametsamaad.

Kaitseala koosseisu arvatakse 3,3 ha varem väljaspool kaitseala asuvat riigiomandis olevat metsamaad. Kuigi kaitsealal säilib piiranguvööndi kaitsekord, siis uuendusraie keelatakse täielikult ja selles osas jääb riigimetsast tulu saamata. Samas ei ole tegemist tavalise majandusmetsaga, vaid linna puhkealaga.

Määruse jõustumine ei too kaasa uute organisatsioonide moodustamist.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi *KeÜS*) kohaselt on ka keskkonnaorganisatsioonidel õigus esitada kaebus kohtusse. Keskkonnamääruses kohtusse pöördumist reguleerib KeÜS (§-d 30 ja 31), mille kohaselt eeldatakse keskkonnaorganisatsioonide õiguste rikkumist või põhjendatud huvi, kui keskkonnaorganisatsioon vastab teatud kriteeriumidele (§ 31) ja kaebuse ese on seotud keskkonnaorganisatsiooni senise tegevuse või tegevusvaldkonnaga (§ 30 lg 2).

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatatud teiste ministeeriumidega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Ministeeriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.